VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL XI. Nr. 5 MAI 1944

Anul XI Mai 1944 Nr. 5

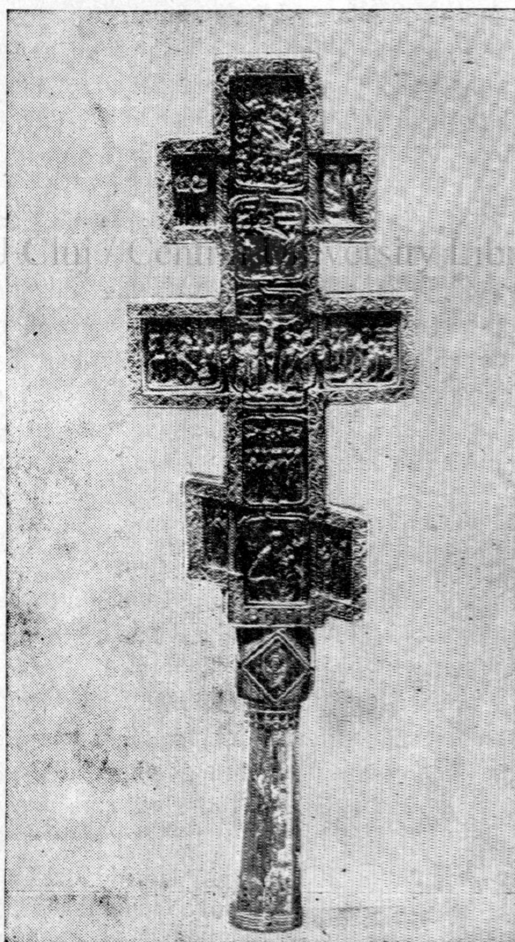
VIAŢA ILUSTRATĂ

IISUS, PILDA VIE

de STERIE DIAMANDI

Idealul pe care îl urmăreşte morala e practicarea virtuţii. Valoarea unui sistem etic se judecă după măsura în care el izbuteşte să promoveze moralitatea. O doctrină morală, care n'are alt rost decât să prezinte un interes pur teoretic, e osândită să rămâie stearpă, deci, inutilă.

Şi fiindcă moralitatea inseamnă conduită, urmează că moralitatea este in funcţie de voinţă. In aceste condiţii, ne dăm seama de importanţa cea mare pe care il prezintă factorul educativ; iar in domeniul educaţiei morale este ştiut că exemplul joacă un rol covârşitor. Datorită materialului intuitiv pe care il oferă şi a sugestiei pe care o exercită, exemplul e nespus de fecund in urmările sale. Legea imitaţiei face ca influenţa exemplului să fie covârşitoare. Cele mai strălucite lecţii de instrucţie morală nu preţuesc nici măcar a zecea parte din valoarea unui exemplu. Psihologii şi educatorii au stăruit indeajuns asupra marei insemnătăţi pe care o prezintă exemplul in domeniul educaţiei, ca să mai fie nevoie să mai insistăm şi noi.

Cruce de chiparos, ferecată in argint aurit, sec. XVII

Iisus, conştient de marea valoare a exemplului, a ţinut să dea discipolilor săi şi intregii lumi, prin pilda persoanei sale, o lecţie edificatoare de felul cum trebuie să se poarte oamenii in viaţă.

Adresându-se celor trudiţi şi impovăraţi, Iisus a putut să le spuie, cu toată autoritatea pe care i-o dau blândeţea şi smerenia cu care el a trăit in viaţă: „Invăţaţi dela mine, că eu sunt blând şi smerit cu inima" (Matei 11, 29).

Ca să dea discipolilor săi şi lumii intregi o lecţie intuitivă de ceeace inseamnă măreţia umilinţii creştine, care impune conducătorilor treburilor obşteşti obligaţia de a fi primii şi cei mai zeloşi servitori ai colectivităţii, Iisus săvârşeşte gestul simbolic de nemaipomenită splendoare morală: spală picioarele apostolilor.

După ce le-a spălat picioarele, Mântuitorul le spune ucenicilor: „V'am dat vouă pildă, ca să faceţi şi voi, precum v'am făcut eu" (Ioan 13, 15).

Foarte lesne îşi dă seama oricine, că pilda vieţii lui Iisus este unică in domeniul vieţii morale şi religioase. Zadarnic incercăm să găsim in galeria marilor eroi ai omenirii spectacolul unei vieţi asemănătoare; orice comparaţie pe care am fi ispitiţi să o facem cu alţi eroi depe tărâmul vieţii morale şi religioase nu izbuteşte decât să scoată şi mai bine in relief caracterul fenomenului unic, pe care il prezintă măreţia lui Iisus.

Să luăm, bunăoară, pe prea veneratul intemeietor de religie, pe inţeleptul Confucius. Cu toate meritele pe care le are acest erou al omenirii, la care se inchină atâtea milioane de suflete,

atitudinea şi viaţa lui nici pe departe nu se pot compara cu acelea ale Domnului nostru Iisus Hristos. Toată viaţa lui Confucius se scurge în căutarea unui prinţ, căruia să-i ofere serviciile sale. In vârsta, când tinerii de seama lui, cu oarecare vlagă într'ânşii, sunt capabili de gesturi de independenţă, intemeietorul unei religii se grăbeşte să se plece respectuos în faţa superiorului său, când acesta îl învredniceşte să-i ofere mâna ficei sale; e atitudinea unui curtean care face o căsătorie convenţională; e prea chibzuit ca să-şi îngăduie luxul unui refuz; politeţea îl opreşte să săvârşească o astfel de necuviinţă, mai cu seamă când viitorul socru e un demnitar, înrudit cu familia suveranului. Când se naşte primul copil, fiindcă suveranul i-a trimis în dar un crap, Confucius, ca să-i măgulească vanitatea, îi dă odraslei sale, numele de „Peştele Prinţului".

Inţeleptul care vrea să facă fericirea poporului chinez pierde o parte preţioasă din timp cu studiul riturilor, acordându-le o importanţă cu totul deosebită. Pune aşa de mare preţ pe rituri şi pe politeţă, încât devine expert în codul manierelor elegante, ca şi cum ar râvni s'ajungă maestru de ceremonii.

E deprimant să vezi cum un mare întemeietor de religie se ocupă în mod special şi foarte minuţios cu chestii mărunte de protocol. Cum poţi, astăzi, să nu zâmbeşti compătimitor, când citeşti, de pildă, relatarea audienţii în care Confucius primeşte din mâna suveranului său insignele funcţiunii?

„Trecând pe sub poarta palatului, el se înclină atât de mult, ca şi cum n'ar fi fost vrednic să intre. Nu se opri sub porticul central, ci se grăbi, având grija să nu calce cu picioarele, pragul. Sosind în faţa sălii tronului, dintr'odată i se schimbă fizionomia. Inaintă încet, ca şi cum ar fi avut de întâmpinat piedici. Vorbele sale păreau încurcate. Ţinându-şi cu amândouă mâinile cutele veşmintelor, el înaintă, păşind spre sală, cu corpul aplecat, reţinându-şi răsuflarea, ca şi cum ar fi fost lipsit de duhul vieţii.

Suveranul îi dădu atunci tableta de aur a funcţiei sale. El o primi cu adâncă plecăciune, ca şi cum n'ar fi putut s'o ducă. Apoi, ca şi când ar fi vrut s'o arăte tuturor, o ridică, se prosternă încă odată, ca şi cum ar întinde-o înapoi suveranului. Părea că este în prada unei lupte între teamă şi bucurie; stă nemişcat, ca şi cum ar avea picioarele pironite. Suveranul îi oferă în sfârşit darurile, potrivit datinei. Atunci, pentru a-şi arăta modestia, luă o înfăţişare de om stingherit. Când, la rândul lor, curtenii îi oferiră darurile, avea un aer prevenitor şi plin de bunăvoinţă, ca şi cum ar fi fost măgulit. Ieşind din sală, dela primul pas, işi schimbă ţinuta gravă şi respectoasă, luând un aer surâzător. Cum ajunse în josul scării, lăsă să-i revină în jos roba şi se depărtă, întinzând braţele, ca aripile unei păsări".

Atâta grije meticuloasă în mărunţişuri de ceremonie protocolară nu cadrează cu misiunea şi demnitatea unui mare întemeietor de religie, care e ţinut să pue accentul exclusiv pe elementul spiritual, lăsând pe ultimul plan formalizmul exterior, oricât de decorativ ar fi el; cu atât mai mult, când e vorba de chestiuni cu totul mărunte de protocol.

Pentru venerabilul Confucius „poporul e stupid". Din această pricină el este de părere că „nu trebuie să transmiţi prostimii cunoştinţele superioare".

Intrebat de suveranul său despre cea mai bună conduită pe care trebuie s'o ai faţă de popor, el răspunde sentenţios: „Se poate sili poporul să se supună; însă nimeni nu-l va putea obliga să înţeleagă".

Dacă, din punct de vedere politic, răspunsul poate să aibă temeiu, din punct de vedere moral însă, el lasă de dorit.

La şaptezeci de ani, îl munceşte gândul că va muri, fără ca gloria lui să fie statornică. Moare cu regretul că nu s'a găsit în lume un prinţ inteligent care să se folosească de serviciile sale.

Un întemeietor de religie care e foarte amărit că nu este sfetnicul unui rege.

Să compare cineva această atitudine cu aceea a lui Iisus.

In calitatea sa de crainic al voinţei divine, el se socoteşte mai presus decât toţi suveranii pământului. Preocupat să întemeieze Impărăţia Cerurilor, se dezinteresează cu totul de efemerele demnităţi şi înfăptuiri lumeşti; el nu e un curtean cu veleităţi politice, ci Mesia care aduce mântuirea lumii; el nu cerşeşte favoarea puternicilor zilei, ci îşi impune voinţa, luptând împotriva lor. Purtătorul unui ideal moral şi religios, el n'are nevoie de concursul autorităţilor, ca să răspândească cuvântul Evangheliei; el se impune dela sine, cu forţa lui biruitoare, în luptă crâncenă cu potentaţii zilei. Lui Iisus, nu-i pasă de atotputernicia Cezarului dela Roma; când dă ochii cu reprezentantul lui din Palestina, deşi se înfăţişează înaintea marelui demnitar roman, în ipostasa de inculpat, se poartă în aşa chip, încât atitudinea lui vădeşte o firească şi impunătoare suveranitate.

Iisus îndrăgeşte poporul şi-l crede vrednic pentru priceperea celor mai înalte adevăruri mo-

rale şi religioase. E de părere că rostul luminii e să împrăştie întunericul, iar nici decum să fie pusă sub obroc. Pe bună dreptate găseşte că este o adevărată crimă să pui lumina sub obroc, de teamă ca nu care cumva, din pricina unei scântei, să se aprindă şandramaua putredelor aşezăminte lumeşti.

Convins de trebuinţa răspândirii adevărului în massele poporului, el îl rosteşte, la toate răspântiile, sus şi tare, şi impune discipolilor lui obligaţia morală de-al trâmbiţa de pe acoperişul caselor, ca să-l audă toată lumea.

Pe el nu-l preocupă soarta gloriei postume, ci fericirea şi mântuirea omenirii. Pentru atingerea acestui ideal, el n'are nevoie de bunăvoinţa şi sprijinul stăpânirii, ci de adeziunea şi de strădania oamenilor.

Găseşte că ar fi cea mai mare înjosire pentru el, să se prosterne înaintea împăraţilor investiţi cu putere lumească. El nu se închină şi nu se roagă decât lui Dumnezeu, al cărui Fiu este. Când moare ţintuit pe cruce, pentru mântuirea omenirii, în prada celor mai groaznice chinuri el se roagă de Tatăl său Atotputernic să-i ierte pe vrăşmaşii lui, că nu ştiu ce fac.

Dacă pe Conficius îl preţuim pentru meritele sale, pe Iisus suntem îndreptăţiţi să-l divinizăm fiindcă a fost întruchiparea desăvârşirii pe pământ

Să trecem acuma în revistă viaţa unui alt mare întemeietor de religie, Mahomed, „pecetea profeţilor", cum găsesc cu cale să-l califice milioanele de credincioşi care i se închină.

El, profetul lui Alah, ca să scape de sărăcie, asigurându-şi un trai tihnit şi îndestulat, acceptă bucuros să se căsătorească cu bogata văduvă Kadidja, femeie mai în vârstă ca el cu aproape 20 de ani şi care este la al treilea măritiş. El, ultimul dintre profeţii lui Dumnezeu, are nevoie de creditul acestei femei, ca să creadă în misiunea lui. Numai corpul gol al Kadidjei îl face pe Mahomed să creadă în fulgerul revelaţiei.

E blând şi răbdător cu adversarii atâta timp cât el este victimă neputincioasă; devine însă necruţător, atunci când dispune de forţa necesară ca să-şi răpuie inamicul. Când unul din prizonierii care urmau să fie măcelăriţi, după biruinţa dela Bedr, îl întrebă pe Mahomet, în mod impresionant de rugător: „Cine va îngriji de copiii mei?" profetul răspunse plin de încruntare: „Flăcările iadului". Beţia triumfului îl făcuse să uite vorbele pe care le-a spus cândva, atunci când duşmanul său neîmpăcat, Abu Djal, îl trăgea de barbă în plină stradă, îl înjura, îşi bătea joc de el sau îi arunca cu balegă în frunte, când Mahomet îşi făcea rugăciunea, îngenunchind la Kaaba.

La toate aceste provocări şi insulte, profetul se mulţumea să spună: „Iertarea este mai preţioasă decât răzbunarea".

Dar din clipa în care dispune de forţă, se foloseşte de dânsa nu numai să-şi nimicească adversarii, dar să-şi impună şi credinţa prin foc şi sabie.

Omul care îşi asumă o înaltă misiune divină nu se dă în lături să mărturisească în gura mare: „Parfumul, femeile şi rugăciunea sunt pentru mine cea mai supremă bucurie din lume".

E amuzant să-l vezi pe profetul care ar trebui să se îndeletnicească numai cu lucruri spirituale, cum se îngrijeşte de toaleta corpului; se parfu-

Scenă apocaliptică (pictură bizantină)

mează zilnic, işi dă cu antimoniu la ochi şi cu roşu la unghii; face tot ce-i stă în putinţă ca să placă femeilor.

In decursul vieţii sale Mahomet a avut 14 soţii şi 11 concubine. Gândindu-se numai la satisfacerea poftelor sale, nu se dă în lături să se însoare cu o fetiţă care n'avea nici nouă ani, el, om în toată firea. Viitoarea lui soţie, abia implinise şase ani, când Mahomet o văzu la Medina, lângă tatăl său, Abu Bekr. A fost deajuns, ca să vadă trupul plăpând al unui copil, ca simţurile profetului să tresare tulburate. Fără nici un scrupul, ia de soţie pe nevasta fiului său adoptiv. Nici prin gând nu-i trece, ca să reziste ispitei ce i-a trezit-o corpul ademenitor al nurorii sale, pe care el, datorită unei întâmplări a surprins-o goală. Din măsură de excesivă prevedere, Mahomet, ca să evite, pe viitor, surprize asemănătoare, cu soţiile sale ca şi cu celelalte femei, a găsit de cuviinţă să impuie tuturor persoanelor de sex femenin portul voalului şi al hainelor largi.

Rob al plăcerilor sensuale, a avut grijă să insereze în Coran un pasaj care ii acordă privilegiul de a se bucura de toate femeile pe care ar binevoi dânsul să le învrednicească cu favoarea graţiilor sale, în timp ce restul credincioşilor n'are voie să aibă mai mult de 4 femei.

„O profetule! – îi spune Alah lui Mahomet, în Suratul 33 – ţi-e îngăduit să iei de soţie femeile pe care le vei înzestra, sclavele pe care Dumnezeu a făcut să cadă în mâinile tale, fiicele unchilor tăi şi ale mătuşilor tale după mamă şi după tată, care au fugit împreună cu tine şi orice femeie credincioasă care şi-a dăruit sufletul său profetului, dacă profetul vrea s'o ia de soţie. Aceasta e o prerogativă pe care ţi-o acordăm faţă de ceilalţi credincioşi".

Se vede cât de colo, că Mahomet a simţit trebuinţa să confecţioneze un text sfânt, ad-hoc şi pro domo, ca să legalizeze cu girul divinităţii, privilegiul de care avea nevoie, să-şi scuze slăbiciunile şi să se dezvinovăţească de abaterile comise.

Dar nu numai atât, Mahomet, obsedat de deliciul plăcerilor sensuale, nu se poate împăca în ruptul capului, cu gândul c'ar trebui să se lipsească de ele odată cu sfârşitul vieţii pământeşti.

Nesăţios de plăceri sensuale şi dornic să prelungească şi dincolo de moarte deliciile desfătării simţurilor, Mahomet găseşte cu cale să conceapă raiul ceresc ca un loc de veşnică şi excesivă viaţă sensuală. Paradisul imaginat de Mahomet e o lume feerică, unde credinciosul se bucura de cea mai desăvârşită desfătare a simţurilor. In grădini încântătoare viaţa se scurge într'o continuă şi intensă petrecere. Adolescente de o negrăită frumuseţe, veşnic tinere, mereu proaspete şi gata pentru dragoste, stau într'una la îndemâna bărbaţilor, care şi dânşii, la rândul lor se bucură de o tinereţe fără de sfârşit.

E visul de aur al lui Mahomet, pe care il proectează pe ecranul nemuririi.

Ce deosebire, ca dela cer la pământ, între viaţa profetului din pustiul Arabiei şi Răstignitul depe Golgota!

Iisus, asumându-şi misiunea de Mântuitor al omenirii, a înţeles să renunţe de bună voie la cele mai legitime şi inofensive bucurii ce le oferă viaţa. El, care binecuvântează căsătoria şi copiii, rămâne cast toată viaţa. In preajma lui chiar cele mai pătimaşe femei se potolesc, spiritualizându-se. In femeie Iisus vede o soră, iar nu un instrument de plăcere. Deşi în floarea vârstei, când dorul de viaţă clocoteşte cu mai multă putere, el nu se uită la dânsa cu jind şi gânduri vinovate, ci numai cu duioşia unui prieten.

Conştiinţa misiunii sale il face imun de orice poftă trupească; puritatea care sălăşlueşte într'ânsul il apără împotriva oricărei ispitiri a simţurilor. Inţelegând să fie cât se poate de indulgent faţă de alţii, e necruţător de aspru cu dânsul.

In calitatea sa de Mesia e încredinţat că are faţă de societate numai obligaţii, iar nu drepturi. Singurul privilegiu pe care il revendică e acela al renunţărilor şi al jertfei. Nu se gândeşte să folosească puterea nici măcar când e vorba de legitimă apărare; n'admite decât o singură forţă, aceea a cuvântului şi al jertfei; condamnă violenţa şi propovedueşte pacea.

„Cine scoate sabia – spune el – de sabie va pieri". Legii talionului „ochiu pentru ochiu şi dinte pentru dinte" el ii opune legea neîmpotrivirii la rău prin rău şi aceea a iubirii vrăşmaşului.

Când se găseşte pe cruce, pradă celor mai groaznice chinuri, el se roagă pentru iertarea călăilor săi. Nici nu se poate închipui o generozitate mai mare.

Raiul pe care Iisus il înfăţişează adepţilor săi e de natură cu totul spirituală; acolo domneşte desăvârşirea, iar nici decum desfătarea simţurilor; răsplata credincioşilor e de ordin exclusiv moral, iar nu una de ordin sensual. Iisus proiectează pe ecranul eternităţii spectacolul grandios al desăvârşirii morale, iar nicidecum visul extatic al unei voluptăţi lascive în delir. In asemenea condiţii oricine işi dă uşor seama, că nici vorba nu poate fi de o apropiere între cei doi întemeietori de religie.

Recunoscându-i fără ocol, lui Mahomet, ma-

rile lui merite istorice, îi vom refuza în mod categoric dreptul de a servi omenirii ca model de virtute și îndreptar în viața morală; viața profetului prezintă suficiente puncte vulnerabile, care să îndreptățească, cu prisosință, refuzul nostru categoric.

Ii prețuim meritele, dar nu-i putem acorda admirația noastră neprecupețită; ea se îndreaptă întreagă către Iisus Hristos; viața lui e mai curată decât cristalul și mai neprihănită decât zorile zilei; întruchiparea desăvârșirii pe pământ, ea e sortită să fie pildă ideală a perfecțiunii morale; e steaua polară a omenirii.

Dar viața lui Budha, vor obiecta unii, ce cusur are?

Nici prin gând nu ne trece să umbrim gloria acestui mare erou al omenirii. Il prețuim pentru splendoarea gestului măreț, pe care l-a făcut când a părăsit de bună voie splendorile vieții de prinț, ca să se consacre vieții contemplative; îl prețuim pentru înalta lui valoare etică, pentru înțelepciunea lui, pentru concepția religioasă, pe care a elaborat-o.

Dar printul Sakia-Muni nu pleacă în lume din dorință aprigă de a salva omenirea, ci din plictiseală, neliniște și desamăgire. Il obosise viața dela curte, îl dezamăgise spectacolul deșertăciunilor lumești, îl neliniștise misterul existenței. Părăsește palatul, tronul și familia, ca să găsească un leac boalei sufletești de care sufere. In singurătate și contemplație, el caută odihnă pentru sufletul lui hârțuit de asaltul întrebărilor chinuitor de tulburătoare și nicidecum un moment de reculegere pentru lupta care vrea s'o înceapă întru mântuirea omenirii. El nu ia crucea în spinare, ca să facă din ea simbolul izbăvirii. Inconjurat de floarea tineretului aristocrat, desbate în mod academic chestiuni de metafizică religioasă. El nu pune mâna pe biciu, ca să alunge pe zarafii din Templu, nu înfruntă pe puternicii zilei, nu contravine bunelor orânduelі, nu primejduește interese de clasă și de castă; e un contemplativ, un metafizician inofensiv, iar nu un luptător, un revoluționar care frământă massele. Budha nu stârnește în jurul său ostilitate și dușmănie neîmpăcate. Nirvana nu-i un îndemn la acțiune subversivă împotriva nedreptelor întocmiri lumești, ci un stupefiant care amorțește conștiința, macină energia; reprezentanții clasei exploatatoare nu văd în Budha un dinamitard care amenință poziția lor privilegiată; egalitatea principială care se deduce din doctrina prințului Sakia-Muni e prea platonică și vaporoasă, ca să prezinte vre-o primejdie pentru dânșii.

Invățătura lui Budha e un încântător poem metafizic, dar nu un program de luptă menit să devină Magna Charta societății. De aci și soarta deosebită pe care au avut-o cei doi întemeetori de religie. Unul își dă sfârșitul pe cruce în plină tinerețe, iar celălalt, la o vârstă foarte înaintată: avea 80 de ani, când moare de indigestie.

Budha n'a cunoscut drama dela Ghetsemani, drumul calvarului și chinurile răstignirii.

El își dă sfârșitul la vârsta de 80 de ani, în mijlocul discipolilor săi, după un prânz copios. Desigur, e o moarte stupidă ca să moară de in-

Artur Verona: Botezul în Bucovina

digestie tocmai omul care o viață întreagă a fost cât se poate de cumpătat în ale mâncării. Dar oricum, moare liniștit, scutit de insultele provocătoare ale adversarului, de sarcasmul plebei, de batjocura coroanei de spini, de supliciul groaznic al crucificării. In clipa când închide ochii pentru totdeauna, nu întâmpină rânjetul tâmp al vulgului și privirile veninoase ale vrășmașilor, nu simte pustiul singurătății și amărăciunea ingratitudinei și a trădării, ci vede în jurul lui chipuri dragi de prieteni devotați și admiratori fanatici.

Dacă înțeleptul Budha e vrednic de toată admirația noastră, cu Iisus Hristos însă e cazul să ne extaziem, prosternându-ne; așa e de neasemuită și copleșitoare măreția pe care a atins-o dânsul!

Unii, impresionați de moartea eroică a lui Socrate, au fost ispitiți să facă o apropiere între sfârșitul patetic al filozofului atenian și acela al lui Iisus Hristos.

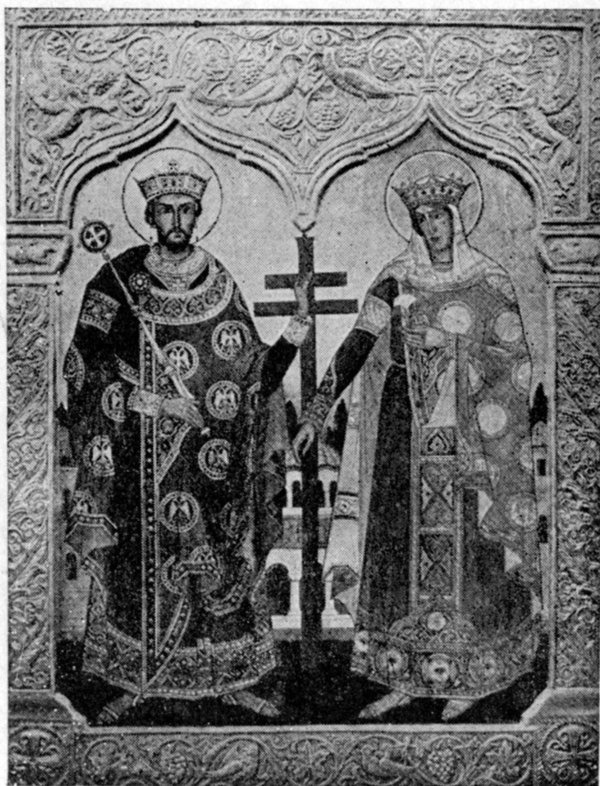
Rousseau, făcând o paralelă între cele două sfârșituri, are această minunată caracterizare: „Unde este omul, unde este înțeleptul care știe să se poarte, să sufere și să moară fără slăbiciune și fără laudaroșenie? Când Platon a zugrăvit pe neprihănitul, născocit de închipuirea lui, acoperit de tot oprobriul crimei și vrednic să primească toată răsplata virtuții, a zugrăvit trăsătură cu trăsătură pe Iisus Christos.

Asemănarea este așa de izbitoare, încât toți Părinții Bisericii au simțit-o și ea nu-i cu putință să te înșele. Câte prejudecăți, câtă orbire nu-ți trebuie, ca să poți compara pe fiul Sofronicăi, cu fiul Mariei! Ce depărtare dela unul la altul!

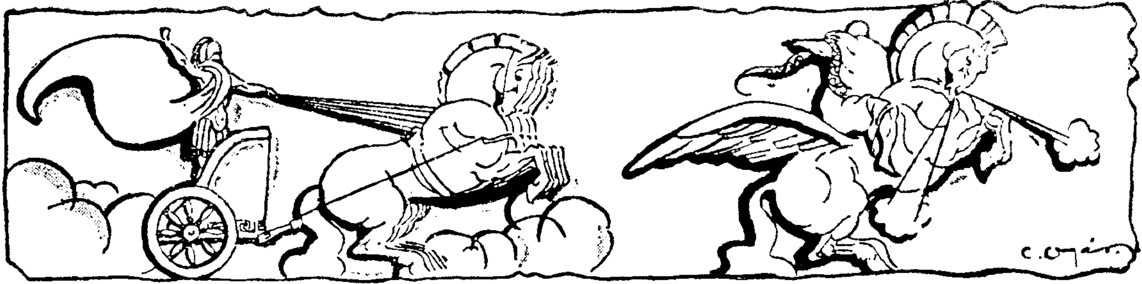
Socrate murind fără durere, neînjosit prin ocări, își susține fără greutate rolul până la capăt. Și dacă această moarte ușoară n'ar fi onorat viața sa, ne îndoim dacă Socrate, cu toată înțelepciunea sa, ar fi fost altceva decât un sofist. Se spune că a inventat morala; alții înaintea lui o puseseră în practică; el n'a făcut decât să spuie ceeace au făcut alții, înfățișând sub formă de lecții exemplele lor. Aristide a fost drept înainte ca Socrate să fi spus ce este dreptatea; Leonida a murit pentru patria sa înainte ca Socrate să fi făcut o datorie din dragostea patriei; Sparta a fost sobră înainte ca Socrate să fi lăudat cumpătarea; înainte ca el să fi definit virtutea, Grecia era plină de oameni virtuoși.

Moartea lui Socrate care filozofează liniștit cu prietenii săi, e moartea cea mai dulce pe care poate s'o dorească cineva; aceea a lui Iisus care își dă sfârșitul în chinuri, insultat, batjocorit, blestemat de un popor întreg, e moartea cea mai oribilă de care te poți teme. Socrate, primind cupa cu otravă, binecuvântează pe acela care i-o dă și care plânge. Iisus, în toiul unui supliciu groaznic, se roagă pentru călăii săi, care sunt așa de îndârjiți.

Intr'adevăr, dacă viața și moartea lui Socrate sunt acelea ale unui înțelept, viața și moartea lui Iisus sunt acelea ale unui Dumnezeu".

Nicolaide: Sf. Constantin și Elena

TATĂL NOSTRU

de EMIL ZEGREANU

Tatăl nostru carele
Arzi pe ceruri soarele,
Şi sameni ogoarele
Să hrăneşti popoarele.

Dai lumină florilor
Şi freamăt cărărilor,
Mulgi în ţarcul zărilor
Ugerele norilor.

Creşti în spicul grâului
Boabe cât albinele,
Cânţi în valul râului
Şi 'nrodeşti colinele.

Primăverile le faci
Haina sărbătorilor,
Umpli cupele de maci
Cu sângele zorilor.

Vremea 'n ani o socoteşti
Şi ne-o 'mparţi cu zilele,
Cu număr le-orânduieşti
Ca 'ntro carte filele.

Cu ai dragostei fiori
Inima ne-o răscoleşti,
Şi 'n visări de-atâtea ori
Sufletul ni-l amăgeşti.

Bunule Părinte, azi
Ruga mea spre Tine suie:
Lumea răstignită'n cuie
Scap'o de necaz.

AŞ VREA SĂ FIU

de TEODOR CICEU

**Aş vrea să fiu
Ce n'a fost nimeni încă:
Aş vrea să fiu o stâncă
La graniţele depărtării,
De care valurile mării
Să se izbească 'ntr'una.
Şi furtuna
Mânată în larguri
De trăznet şi de vânt,
Să sfarme catarguri,
Să-şi macine ura,
Cu spume de-argint
Să-mi spele făptura.
In fiecare dimineaţă
Să-mi strălucească 'n faţă
Soarele,
Iar undele mării liniştite,
Ca unei iubite
Să-mi sărute picioarele.
Seara să văd
Cum se 'ntunecă zările,
Cum mor depărtările,
Cum vine prăpăd.
Să văd apoi, cum luna apare
La margini de zare
Din ape
De aur,
Corăbii să scape
De-al nopţii balaur.
In liniştea pustie
Să-mi doinească-a mării melodie
Cânt de veşnicie;
Sufletul să-mi poarte
Pe braţe de spume,
Dincolo de lume,
Dincolo de moarte.**

MAI SUNT ȘI ALTE SLOVE...

de F. PĂCURARIU

Mai sunt și alte slove ce-așteaptă ne 'ncepute,
Mai licăresc paftale cu alte străluciri
In luturi surde, lângă izvoare mute
Cu gura cetluită de-un ger de prevestiri.

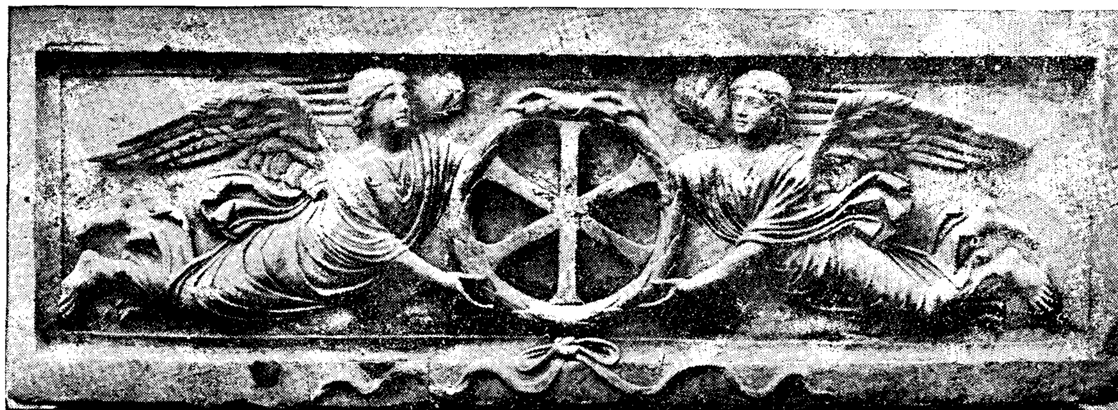
Comori surpate 'n Rinuri de beznă 'n gândul șui
Doar flacăra și-o suie suavă peste unde,
Ecoul lung din ceruri în beznă își răspunde
Doar flaut ce să 'ncapă eternitatea nu-i.

Ca fulgerele perlei ascunse 'n hăuri verzi
Se coace veșnicia în fiecare rod;
Doar slova ți-e beteagă, doar struna ce-o desmierzi
O încovoaie slută și zdrențuită 'n glod.

Ca un haiduc cuvântul pândește 'n cețuri grele
Să 'njunghie minunea ce pâlpăe suavă:
Din doina Cosânzenei, din clinchetul de stele
Iți suie 'n stih-o tuse neghioabă și bolnavă.

Port românesc

DIN TRECUTUL UNEI SF. EVANGHELII

de Pr. PAVEL ŞENDREA

„A fost odată“ e începutul basmelor româneşti, dar această formulă poate fi folosită în toată clipa de cei ce vor să povestească şi adevăruri petrecute aevea pe plaiurile transilvănene. Orice vale, orice deal, orice vad şi aproape orice poiană are un „a fost odată“ împletit din basm şi adevăr. „Pe aci e vadul Tătarilor... dincoace calea Turcilor... sau urmele drumului lui Traian“ arată mulţi din bătrânii sfătoşi. Poate nici un ţinut de pe pământ nu are atâta bogăţie în trecutul său, dar nici atâtea lacrimi în viaţa sa, ca Transilvania. Multe neamuri şi-au încercat aci puterile, multe au trecut pe aici făcându-şi vad, dar şi mai multe au iubit-o murind cu zâmbetul pe buze şi îngrăşând cu sângele lor glia pământului, deşi îi prohodea doar şopotul izvoarălor ce murmură la fiecare pas. In mijlocul tuturor acestor încercări, neamul nostru a avut un singur ajutor: credinţa strămoşească, şi un singur adăpost: umbra crucii. Lăcaşurile de închinare către cel Atotputernic ar împodobi şi mai bogat cu numărul lor toate colnicele, dacă vitregia timpurilor nu ar fi nimicit multe din ele, fiindu-le potrivnică în destule zile şi cu focul şi cu tunul. Multe sunt răscrucile şi poenile singuratice cari cuprind la sânul lor urmele sfinte din ce „a fost odată“ o sfântă mănăstire.

Intre multele lăcaşuri sfinte, cari au îmbiat mângăere şi har dumnezeesc fiilor neamului nostru, amintim aci mânăstirea Braniştei-Monorului, ce stăpânea odinioară pe colnicul dintre hotarăle comunelor Monorfalva-Monor, Gledény-Gledeu, Felsőrépa-Râpa-de-sus şi Alsórépa-Râpa-de-jos, fiind la o depărtare doar de o împuşcătură de sora ei din Déda-Bistra.

Despre sfânta Evanghelie, care a servit la săvârşirea sfintei Liturghii în acest lăcaş, e vorba în cele ce urmează. O cunoaştem, pentrucă vălmăşagul prilejuit de nimicirea lăcaşului de lemn a mântuit-o poate vreun călugăr ducându-o la cea mai apropiată biserică din cele ce au rămas ortodoxe. Are o însemnătate mai mare prin faptul că îşi are înscris trecutul pe paginile sale, prin însemnările făcute de ceice au citit dintrânsa. Dar să începem şi să înfăţişăm viaţa ei pe rând, aşa după cum ne-o povesteşte ea singură.

Poartă următorul titlu – bineînţeles cu chirilice:

Sfânta şi Dumnezeiasca
Evanghelie
Cu voia prea luminatului, şi înaltului domn, şi oblăduitor atoată ţara Rumânească, Io
Nicolae
Alexandru Voevod
Mavrocordatu
cu blagoslovenia şi cu toată cheltuiala purtătorului pravoslaviei prea Sfinţitul
Kir Daniilă
Mitropolitul atoată ţara Rumânească şi exarhu plaiurilor.
Acum într'acesta chip tipărită şi diortosită, în scaunul domniei în Bucureşti.
La anul dela spesenia lumii 1723.
De cucernicul întru preoţi
Popa Stoica, Iacovici

Inafară de stema voevodului Nicolae Mavrocordat şi de 10 „versuri politice“ (cum le numeşte autorul) la adresa domnitorului, nu cuprinde altă predoslovie, sau cuvânt înainte.

Cum a ajuns la Mânăstirea-Monorului, ne-o povestesc rândurile scrise cu chirilice, în josul foilor dela începutul Evangheliei:

„Această sfântă şi dumnezeiască carte ce se chiamă Evanghelie am cumpărat-o noi popii dela Mânăstirea-Monorului în Gledeu pe banii noştri, adecă ieromonah Teodor şi ieromonah Damaschin ca să ne fie nouă pomană şi părinţilor noştri şi după moartea noastră să rămâie tot la mânăstire să slujească pe dânsa peâine din dreapta Domnului, ca să ne pomenească şi pre noi la sfântul jertfelnic şi am dat pe dânsa 18 florinţi, 2 mărieşti şi banii au fost amândurora împreună; iar după moartea noastră cine s'ar scula dintre feciorii noştri să ia cartea, ori cine din seminţia noastră ar ispiti acest lucru să ia să fie afurisit de...... şi cine ar fura-o iară să fie precum mai scrie şi unii ca aceia să fie proclet anafima amara mata lemnile, fierul, pietrile să ruginească şi să putrezească, iar trupul acelora să fie întreg şi maica şi Domnul XC să le fie pârâş la judeţ şi este hram mânăstirii sti mucenic Dimitrie Lam iscălit Ok 26 zia — an 1730 Ok 26 ziuă".

Cu toată afurisenia rânduită celor ce ar fura această Sf. Evanghelie, s'au găsit — se vede — unii cari au avut curajul să o înstrăineze, scriind un al doilea Zapis pe paginile ei, cu altă afurisenie. Oblicind însă păgubaşii, unde se află Evanghelia, au adus acest caz în faţa Sinodului Eparhial ce s'a ţinut la Ujfalu-Uifalău în anul 1750 (Ian. 5). Drept încheiere a judeţului protopopul Kira Kălisai înscrie cu buchi frumos desemnate, cel din urmă Zapis al Evangheliei în chipul următor:

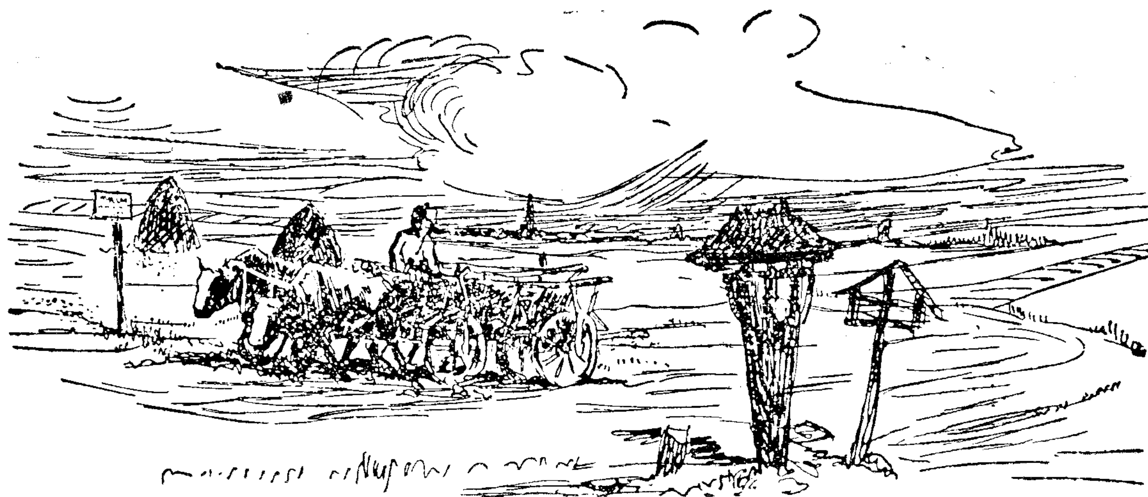
„In anul 1750 având sobor de Eparhie în Uifalău pentru rândul acestei sfinte Evanghelii precum întâi s'au fost dat pomană Mânăstirii dela Monor, precum Zapisul cel întâi arată. Iară strămutându-se la Mânăstire la Teiţă dela Monor un călugăr pe nume Damaschin şi prăstăvindu-să s'au făcut şi Zapisul al doilea împotriva căruia aduseră ctitorii Mânăstirei dela Monor Mărturii credincioase, care văzând sfântul Sobor au socotit şi au judicat şi cartea aceasta Mânăstirii-Monorului o au dat, unde au fost întâi dată de moşie şi Zapisul cel dintâi s'au întărit. Iar cel de pe urmă s'au întinat şi s'au stricat, despre care lucru s'au făcut scrisoarea aceasta pentru întărirea lucrului acestei sfinte cărţi precum s'au judecat şi mărturie în cele viitoare şi s'au isprăvit prin mine protopopul Kira Kălisai împreună cu soborul. Cu iscălitura şi legătura Zapisului dintâi întărindu-se, anul şi locul precum s'au scris la început Ianuarie 5 zile în casa M. Sale popa Pinte".

Multe alte locuri o fi văzut această sfântă Evanghelie, colindând mânăstiri azi uitate: a Monorului, a Teiţei şi poate altele, luând parte şi reprezentând cuvântul Mântuitorului la sobor de eparhie, când Biserica ardeleană nu avea episcop; şi multe zile grele o fi petrecut, pentruca să fie strămutată în cele de pe urmă la biserica din Felsörépa-Râpa-de-sus, unde a împărtăşit credincioşilor har şi milă dela Domnul nostru Iisus Hristos, luminând paşii fiilor Bisericii noastre de pe acele plaiuri cu învăţătura Mântuitorului, vreme poate mai îndelungată de un secol. Lung trebue să fie şirul preoţilor cari au slujit la altar, vestind dintr'ânsa cuvintele de iubire şi întărire ale Fiului lui Dumnezeu!

Faptul că am vestit ca cel mai tânăr din această Evanghelie, m'a îndatorat să dau la lumină cele de mai sus.

Biserica Mănăstirii Voroneţ

IN UMBRA DESTINULUI

de VALERIU GR. SIMA

I

In sala de ședințe a tribunalului Zilah-Zălau, doi judecători, îmbrăcați în haine negre, lungi până în pământ, dădeau semne de oboseală.

De câteva zile se perândaseră prin fața lor zeci de martori, spre a fi ascultați într'un proces de omor. Dar, în loc să se facă lumină, par'că mai tare se acoperea misterul asasinatului din Pădurea Crăiesii. Intreg mobilul crimei se învârtea doar în jurul unui punct fix: presupusul asasin, Ioan Iepure a Petri, întovărășise la târg pe unchiul său, Mihaiu Iepure al lui Cocîș — și acesta nu s'a mai întors acasă... La câteva zile a fost găsit trupul său ciopârțit de vreo secure sau cuțit în Pădurea Crăiesii...

S'au pornit cercetări din partea jandarmilor și urmarea acestora a fost arestarea lui Ioan Iepure a Petri, la care s'a găsit punga cu bani a unchiului său și din această cauză a fost bănuit a fi asasinul bătrânului.

— Acuzat, ai ultimul cuvânt — răsună în sala de ședințe a tribunalului glasul poruncitor al președintelui...

...O liniște de mormânt se cobori în suflele tuturor. Judecătorii se 'nfiorau și ei la gândul că poate vor condamna pe un om nevinovat. Nu a spus nici un martor, din câți au fost ascultați, că acest om a lovit cu securea ori cuțitul în unchiul său, omorându-l... Și totuși, era bănuit ca asasin. Toate declarațiile martorilor se opreau la omul acesta. Pe el singur îl văzuseră toți, ultima oară, în tovărășia unchiului său Mihaiu. Cu el plecase de acasă. Cu el se oprise la crâșma lui Bradu, dela marginea orașului. Cu el împreună plecase din târg, dupăce bătrânul Mihaiu vânduse doi boi în târgul Zilah-Zălaului. Cu el împreună a fost văzut în Pădurea Crăiesii, într'o Sâmbătă seara, pe când haina nopții acoperea lumina zilei și nouri negri se 'ngrămădeau în zare... Ce a mai fost pe urmă, nu mai știa nimeni... S'a deslănțuit o furtună îngrozitoare, cu tunete și fulgere, cu ploaie torențială și, în noaptea de 22 Maiu 1924, s'a stins din viață, ucis mișelește, bătrânul Mihaiu Iepure al lui Cociș. Un mister de nepătruns a învăluit acest asasinat. De aceea era așteptată cu atâta nerăbdare ultima declarație a acuzatului, la care a fost găsită pe urmă punga cu prețul boilor. Prin urmare, el singur putea să dea la o parte vălul misterios și să facă lumină într'o cauză atât de întunecată. Dar el nu vorbea... Nu-și recunoștea fapta odioasă de omor, deși punga cu bani, găsită la el, era destulă dovadă.

Dacă și-ar fi recunoscut fapta mișelească, poate c'ar fi câștigat, întru câtva, inima judecătorilor și i-ar fi aplicat circumstanțe atenuante. Dar el stăruie în tăcere și conștiința acestora rămânea oarecum îngreunată, aducând o sentință de condamnare, într'o cauză nelămurită îndeajuns...

— Nu sunt vinovat, domnule judecător, — fu răspunsul scurt, dar hotărît al acuzatului... Intreagă problema misteriosului asasinat rămânea deci nelămurită. Gânduri negre, ca vălul nopții de afară, se lăsau în inimile celor de față, când cei doi judecători se ridicară dela masa de judecată și părăsiră sala de ședințe.

Ioan Iepure a Petri rămase pironit în poziția pe care o luase, când își spuse „ultimul cuvânt"... Incremenise pe loc la gândul că acum se hotăra soartea lui și destinul său se plimba între moarte și viață... El știa un singur lucru: că nu-i vinovat. O spuse aceasta de nenumărate ori domnilor judecători, dar se pare că nu fusese crezut... Altfel, nu l-ar fi năcăjit atât... Nu s'ar fi străduit așa de mult cei doi judecători, și mai aleś președintele, să scoată din gura martorilor un cuvânt în plus, peste cele spuse de ei și să-l afle pe el vinovat de omorul săvârșit în Pădurea Crăiesii.

Se dovedise că banii aflați la el erau prețul boilor vânduți de unchiul său, Mihaiu... Dar, aceasta o recunoscuse și el, înainte de a fi ascultat ca martor în proces măcelarul, la care a vândut boii și care avea scris pe câteva bancnote numele său.

Nici un martor nu a spus că l-ar fi văzut pe el omorând pe unchiul său, Mihaiu. Toate bănuielile cădeau însă pe capul lui... Dacă nu a ucis el, atunci cine-i asasinul?... Această întrebare juca și în mintea lui și nu-i găsea un răspuns... Și apoi, ce căuta la el punga cu bani, care era averea bătrânului?... Iată, ce voiau să scoată cu orice preț judecătorii din gura lui, dar el nu putea să spună. Nu știa ce să mai spună peste cele recunoscute... Punga cu bani era la el. O recunoscuse aceasta din primul moment, căci i-a dat-o bătrânul. El cu mâna lui și-a luat-o dela gât și i-a dat-o s'o ducă acasă, în noaptea aceea de pe urmă a unchiului său, șoptindu-i încet, parcă să nu-l audă nimeni, ca s'o țină la dânsul, până ce va ajunge și el acasă în ziua următoare...

Ceeace știuse spusese tot, tot!... Fără de nicio sminteală. Fără de nici un înconjur... Sufletul său era descărcat de toată greutatea amintirilor dureroase, cari l-au plimbat pe drumul suferinței, până aici în sala de judecată.

Ajunse aici... la capătul drumului, după atâtea cercetări din partea jandarmilor. După atâtea nopți nedormite și pline de gânduri, după atâtea bănuieli din partea sătenilor, cari se uitau la el cu oarecare neîncredere și cu un dispreț ce-l merită orice asasin...

Dar familia lui?... Soția lui?... Copiii lui?... Cu ce obraz vor ieși între oameni, când toată lumea îl crede pe el, că-i ucigașul unchiului său Mihaiu?

Vor trece însă cele câteva minute ce-l mai despart de pronunțarea sentinței și atunci va vedea care-i judecata lumii acesteia? Va vedea dacă a ajuns la capătul suferinței, ori poate numai acum i se arată în cale începutul durerii?

Sudori reci de oboseală și de frică îi umeziseră fruntea. Stătea buimăcit, ne mai știind ce să creadă și ce să înțeleagă. Parcă simțea cum se învârte toată lumea în jurul său, cu sala de ședințe, cu arborii de afară, cu stâlpii de telegraf, cu becurile electrice ce-și trimiteau luminile peste străzile orașului cufundat în noapte; cu satul lui rămas departe în negura amintirilor cu pădurea blestemată a Crăiesii...

Toate acestea se plimbau prin mintea lui, într'un dans al morții, când în față i s'a redeschis ușa camerei în care se hotărîse soartea lui și cei doi judecători își reocupară locurile.

Zeci de priviri din sala de ședințe se opresc apoi asupra lui. Il măsoară din tălpi până în creștet. Il pătrund până în adâncul conștiinței sale... Il dor aceste priviri... Ar vrea să întoarcă capul într'o parte, dar... nu! Nu-i el vinovatul!... Se trezește într'ânsul conștiința nevinovăției și răspunde tuturor cu aceeași sfidare, trimisă din ochii săi împăienjeniți...

Dupăce mai răsfoiește câteva momente prin hârtiile dosarului, președintele și celalalt judecător se ridică în picioare, luând poziția de drepți. Publicul din sala de judecată în mod automat face acelaș lucru. Urmează apoi un minut de tăcere, în care toți cei peste 40 de ascultători, aduși la această desbatere de curiozitatea lămuririi misteriosului asasinat din Pădurea Crăiesii, își fac în gând pronosticuri asupra sentinței. Unii îl credeau vinovat; alții, din contra, îi luau apărarea. Cei mai mulți însă așteptau pronunțarea sentinței fără a avea o părere precisă în mintea lor despre persoana asasinului.

– *In numele legii, acuzatul Ion Iepure a Petri, învinuit de crima de omor cu premeditare, este condamnat la opt ani muncă silnică,* rosti rar și apăsat președintele tribunalului sentința.

Publicul din sală răsuflă ușurat... Insfârșit, s'a pronunțat sentința... Misterul asasinatului din Pădurea Crăiesii era lămurit – cel puțin aceasta era părerea judecătorilor – bazată pe faptul că s'a găsit la cel condamnat punga cu prețul boilor vânduți de unchiul său – și Ioan Iepure a Petri fu luat între baionete și condus, pe un coridor întunecos, până la ușa închisorii.

In fața lui se deschidea o ușă mare de fier și paznicii închisorii îl pun în lanțuri.

Afară era noapte... In sufletul său era noapte... In celula închisorii era noapte... Peste tot era noapte.

Când s'a închis din nou ușa închisorii și el a rămas acolo singur, uitat de lume și de Dumnezeu, un geamăt adânc isbucni din pieptul său,

de făcu să se cutremure întreg interiorul celulei.

Fiori de frică îi cuprinseră întreagă ființa, când simţi greutatea lanţurilor reci.

Copleşit de oboseală, de frică, de revoltă şi de durere, căzu ca un lemn doborît de tăişul nemilos al săcurii la pământ, unde îşi sprijini capul în palme, în vreme ce gândurile lui sburau undeva departe... departe...

Se vedea iarăşi pe acelaş drum – acum pentru a nu ştiu câta oară – cu traista de piele în spate, cu bâta la mână, întovărăşindu-l pe unchiul său Mihaiu la târgul Zilah-Zălaului, în urma celor doi boi frumoşi şi mari, cum n'avea nimeni în sat, afară de unchiul său, Mihaiu al lui Cociş.

Ce îl făcuse pe el să meargă atunci pe acelaş drum, deodată cu bătrânul său unchiu?... Işi reamintea... Voia să-i fie acestuia de ajutor la mânatul boilor. Şi, mai voia să-şi cumpere şi el o o vacă, după sfatul şi priceperea unchiului său. Se înţelese cu el să i-o aleagă dânsul din târg, căci bătrânul se pricepea mai bine la alegerea vitelor.

Il avea drag pe unchiul său Mihaiu, căci învăţase dela el multe lucruri bune şi frumoase. Şi bătrânul niciodată nu-i refuzase vreun ajutor. Ba, mai mult! Avea într'ânsul o încredere oarbă şi dovedise, de atâtea ori, cât de mult ţine unchiul la nepot. Dacă avea lipsă de bani, totdeauna găsea la unchiul său... Atunci, cum să fie el ucigaşul bătrânului?

In târgul Zilah-Zălaului, bătrânul vânduse boii, dar el nu-şi cumpără vacă, pentrucă nu aflară pe plăcere; porniră amândoi spre casă... Nu se opriseră nicăiri, nici la o crâşmă, până în Pădurea Crăiesii... Aici îi ajunse o vreme grea, cu tunete, fulgere şi o ploaie torenţială. Era noapte... Unchiul său, după ce îi dădu, el cu mâna lui, banii, să-i ducă acasă, rămase acolo, sub un stejar bătrân, în timp ce dânsul, condamnatul de astăzi, pleca mai departe.

In dimineaţa următoare trebuea să fie acasă, căci avea slujbă la biserică, el fiind cantorul satului. Il rugase şi pe unchiul său să meargă cu dânsul mai departe, dar acesta nu voia cu nici un preţ... Se vede că aşa i-a fost scris: să rămână mortiş în gura morţii... S'a îngrijit să trimită cu dânsul acasă preţul boilor, ca el să fie mai asigurat. Parcă-şi presimţea sfârşitul tragic.

Şi urmarea a fost, că toate bănuielile au căzut asupra lui, mai ales din cauza pungei cu cu bani, care s'a găsit la el. Ce greşită-i uneori judecata omenească!...

Dar, ce să facă?... Nu a fost crezut şi trebuia acum să sufere, vreme de opt ani, greul ocnelor...

Löwendal: Maria

Asemenea gânduri, împletite într'o salbă a durerii, cu gemete surde şi isbucniri desnădăjduite îl copleşeau acum, în noaptea năcazului său cumplit...

II

Şapte ani se scurseră dela cele petrecute în Pădurea Crăiesii. Nimeni nu se mai ocupa acum cu această fioroasă întâmplare. Nimeni nu-şi bătea capul să pătrundă, dincolo de sentinţa tribunalului, misterul morţii bătrânului Mihaiu Iepure al lui Cociş. Nepotul acestuia ispăşea în ocna Dés-Dejului sentinţa de condamnare la muncă silnică şi acasă soţia şi copiii săi parcă uitaseră şi ei, că undeva departe de dânşii, în adâncul pământului, mai trăieşte şi azi un om, despre a cărui nevinovăţie se îndoiseră şi ei, în sufletele lor.

La început le era ruşine să privească lumea în faţă... Pe urmă se obişnuiseră şi ei cu privirile dispreţuitoare ale trecătorilor şi vălul uitării se lăsa, zi de zi tot mai mult, asupra întâmplării triste de altădată...

De ce să fie ei vinovaţi de fapta necugetată

a soțului ori tatălui lor?... El doară le-a spus că merge la târg, să le cumpere o vacă, soață la cealaltă, ce-o mai aveau... Și-apoi, cine și-ar fi putut închipui să devină asasin cantorul satului? Cine să creadă că omul bisericii să ajungă în slujba diavolului?... Și, – despre „el", – (parcă le era rușine să-l mai recunoască de soț și tată, pe cel ce le câștigase pâinea, până în ziua nenorocirii sale), – nimeni nu vorbise de rău, până „atunci"...

Acum era uitat cu totul, chiar și de ai săi... Nu se mai interesau de el, dacă mai trăiește ori ba, dacă se va mai reintoarce acasă, într'o bună zi, ori va rămâne, pentru totdeauna, îngropat, departe de ai săi, în negura amintirilor.

Un singur om îi mai purta de grijă pe lumea aceasta, unchiul său, Costan Hurezanul. Acesta locuia în altă comună, dar foarte des se abătea pe la ei și cerca să afle vești despre dânsul. Dela o vreme, nu se mai vedeau scăpați de el. Aproape zi de zi își făcea de lucru prin satul lor, ca să se abată pe la ei și să mai întrebe noutăți despre cel întemnițat... Se săturaseră de el, să le mai deschidă ușa și se purtau față de dânsul cu oarecare răceală, dar el nu-i băga în seamă. Venea parcă și mai des și avea în vorbă acelaș accent de dragoste și de c`ldură pentru „cel ce suferea pe nedrept" – cum îi plăcea lui să spună totdeauna despre nepotul său Ioan.

Intr'o bună zi însă unchiul, Costan Hurezanul, căzu bolnav la pat. De multă vreme suferea de-o boală, căreia nu-i găsea leacul niciun doctor și nicun farmacist. Se usca pe picioare. N'avea poftă de mâncare. N'avea liniște. N'avea somn. N'avea pace...

Nimeni nu știa cauza acestui sfârșit cu zile, a celui ce se usca pe picioare. Până putuse umba, mergea într'una la toate mânăstirile, unde se făceau pelerinaje și slujbe de călugări. Ba, îndemna și pe alții și chema la rugăciune pe toți prietenii și cunoscuții. Era de cel mai mare folos preotului din sat, care se bucura că are între credincioșii săi un om cu mai multă frică de Dumnezeu, care-i îndeamnă și pe alții la pocăință.

Vestea boalei sale se răspândi în tot satul și ajunse și la urechile Părintelui Irimie. Acesta se întristă, când auzi știrea căderii la pat a „badii Costan" și, într'o Duminecă după masă se hotărî să-l cerceteze, dar fără să-și anunțe vizita.

Se mira nespus de mult Părintele, de ce nu-l cheamă nimeni la căpătâiul celui bolnav, ca să-i dea deslegare de păcate și să-l pregătească pentru lumea cealaltă cu merindea vieții de veci.

Auzea, în fiecare zi, știri tot mai rele, tot mai înfricoșate, despre mersul boalei. Auzise, că bătrânul uneori are momente de întunecare mintală și atunci spune unele lucruri îngrozitoare... Pe urmă, iar își vine în fire și vorbește bine cu toată lumea... Mereu se interesează de soartea nepotului său, Ioan a Petri și de soția și copiii acestuia. De multe ori își exprimase dorința, c'ar vrea să-i mai vadă încă odată și să le lase un cuvânt „cu limbă de moarte" înainte de-a închide ochii pentru totdeauna.

Dar, Părintele!... de mult ar fi vrut el să-i spună și Părintelui tot ce are pe suflet, însă n'a găsit niciodată momentul potrivit în vieață. Il va chema dar acum, ca să-i ceară deslegarea de păcate și fărădelegi. Să-i dea iertarea cerului pentru păcatul său „cel mare"...

Era bună această hotărîre ce-o lua uneori, dar în momentul următor și-o schimba, ori de câte ori se cugeta la acest lucru... Nu!... Nu-l va ceema pe Părintele Irimie, până nu vor veni mai întâi nepoată-sa, Maria și copiii celui întemnițat. In fața lor trebuie să-și deschidă mai întâi rana sufletului său, însângerat de negura amintirii păcatului său „celui mare"... In fața lor...

Acestor nepoți ai săi, cari de șapte ani de zile îndură greul vieții, fără de sprijinul soțului și al tatălui lor, ce suferă acolo undeva departe greul închisorii, fără de nicio vină... Da! Fără de nicio vină...

El e cel vinovat... El omorise pe vărul său Mihaiu Iepure al lui Cocîș. El, Costan Hurezanul!

Voise să-l jefuiască de bani. Să ia dela dânsul punga cu prețul celor doi boi pe cari Mihaiu îi vându în târgul Zilah-Zălaului.

Fusese și el acolo în târg, când și-a vândut Mihaiu boii. Văzuse cum a numărat banii. Cum i-a pus într'o pungă de pânză și apoi și-i-a atârnat în gât, cu sfoara pungii. Il văzuse acolo și pe nepotul său, Ioan Iepure a Petri. Umbla pe tot locul alăturea de unchiul său, Mihaiu. Parcă ar fi voit să-l apere de răufăcătorii, cari ar fi privit cu jind la prețul boilor.

I-a urmărit pe tot locul, dela distanță, ca să nu fie observat. Vedea din depărtare cum bătrânul Mihaiu dorește un pahar de vin, când au ajuns iarăși în fața crâșmei lui Bradu, dela marginea orașului, dar nepotul său Ioan n'a vrut să-l lase pe bătrân, ca să intre în crâșmă. L-a tras de mână după el până s'au depărtat binișor de casa satanei. In cale le-a ieșit un izvor, unde s'au aplecat pe rând, ca să soarbă picurii răcoritori de apă. Le era cald. Ii vedea cum se desfac la gât, ca să se răcorească. Le urmărea toată mișcarea, tot pasul...

Se apropiau de Pădurea Crăiesii, dar începea să se facă noapte... Doamne, cum ar fi dorit el să fie numai Mihaiu singur! Cum s'ar fi apropiat de el... I-ar fi vorbit frumos, până ce, la un moment potrivit, i-ar fi pus mâna în gât... Dar, oricum, va merge mai departe pe urmele lor...

După ce-au intrat cei doi în pădure, s'a apropiat mai mult de ei. Le auzea toate vorbele învăluite în haina întunerecului. In pădure parcă se înoptase şi mai tare. Era mai întunerec decât afară în hotar... Uneori se deschidea deasupra lor cerul şi lăsa să cadă lumini de fulgere pestre întreg cuprinsul pământului. Se apropia furtuna... Picuri de ploaie, la început mai mărunţi, apoi din ce în ce tot mai mari şi mai deşi, cădeau deasupra pădurii. Din cauza lor nu mai putea acum să audă bine înţelesul celor doi pe cari îi urmărea. Picurii de ploaie cădeau pe frunze şi făceau sgomot. Când se lumina şi fuiorul de fulgere se plimba pe bolta cerului, dela o margine la alta, ochii săi iscodeau să vadă distanţa ce-l desparte... Se apropiase binişor de ei...

Dar, parcă cei doi s'au oprit... Stă şi el în loc... Acum aude mai bine vorbele lor. Bătrânul Mihaiu nu mai vrea să meargă mai departe. Nepotul său stăruie pe lângă bătrân, dar înzadar... Acesta se hotăreşte să rămână aici, până dimineaţă...

Satul lor era departe. Şi-apoi, era noapte... Iar el era bătrân. Nici nu putea să vadă bine...

A auzit pe urmă paşii nepotului, cum s'au depărtat încetişor de bătrân. Acesta s'a lăsat jos, lângă un trunchiu de copac. Şi-a pus traista de piele la cap şi s'a lipit cu fruntea de ea. Când s'a mai zărit odată în pădure de lumina fulgerelor ce cutremurau pământul, urma nepotului se pierduse departe în inima pădurii. Bătrânul îşi mai ridică odată capul aşezat pe traistă şi îşi făcu semnul sfintei cruci. Apoi şi-l aşeză din nou...

Trecuse aşa câtăva vreme... Deodată însă i se păru că aude ceva... Un zgomot nelămurit îi izbi urechile... Ascultă mai bine, mai atent... Desluşi cu urechea. Bătrânul sforăia... Adormise...

Acum urma rândul său... Mânile începeau să-i tremure... Frică mare îl cuprinse, deodată, o frică de moarte, la gândul că va lua viaţa unui om. Il mustra conştiinţa...

Dar, nu!... Nu va asculta de acel îndemn lăuntric, ci îşi va pune planul în aplicare, cât mai în grabă. Voia să aibă bani, bani mulţi, să fie bogat... Vărul său Mihaiu se putea trezi în fiecare moment şi atunci poate că-i era mai greu...

Se apropie de el şi-i aruncă o privire hoţească... Mai ascultă un moment în linişte... Bătrânul Mihaiu sforăia mai departe... Mintea acestuia se plimba undeva prin lumea visurilor, dar nu visa, desigur, că în clipa următoare, sufletul său va sbura la cer. Costan Hurezanul ridică încet securea deasupra umărului drept şi, când o lăsă în jos, izbi cu tărie în capul vărului său Mihaiu. Un horcăit prelung se risipi în noapte şi o viaţă nevinovată se stinse pe pământ...

Costan Hurezanul nu băgă în seamă sângele nevinovat ce se prelingea pe mânile lui, când căuta să smulgă dela gâtul vărului său Mihaiu, punga de pânză cu preţul boilor... Dar, n'o mai găsea... I-a descheiat cămaşa şi l-a pipăit pe tot trupul, însă au fost zadarnice orice încercări. Punga nu era la dânsul. I-a căutat prin buzunar, în traistă, pe tot locul... Dar punga cu banii nu era la dânsul... Ori unde căuta, găsea numai sânge... sânge. S'a scurs mult sânge din trupul vărului său şi iată, că înzadar s'a scurs... Nu şi-a ajuns scopul... Bătrânul Mihaiu şi-a încredinţat averea în grija nepotului său Ioan, care era acum departe...

Incepea să-l mustre conştiinţa... Mereu îi apărea în gând întrebarea: De ce a omorit?... De ce a vărsat sânge nevinovat?... Ce folos are acum de fapta sa nelegiuită?... Işi luă repede săcurea de jos şi se puse pe fugă. Nici el nu ştia unde merge. Ori unde ar fi mers atunci, n'avea grijă. Numai să meargă. Să meargă cât mai repede. Să fugă, ca să nu-l ajungă cineva din spate... Să nu pună

Spre casă

mâna pe el... Se vede urmărit... Umbra morții vărului său Mihaiu se ținea mereu de pașii lui, iar îndemnul acela lăuntric continua să-l mustre cu tărie... Era glasul conștiinței, glasul sângelui nevinovat, pe care-l vărsase. Acest glas îi clocotea într'una în minte. Il mustra... Nu-i dădea pace zi și noapte.

Glasul sângelui... Il auzea pururea în urechile sale, ori unde s'ar fi dus și ori unde s'ar fi ascuns. Cum își prinde vulturul prada ce moare sub unghiile sale, așa puse stăpânire pe conștiința lui acel glas al sângelui.

Ori cât de repede ar fi fugit el, în acea noapte de groază sau în zilele și nopțile următoare, depărtându-se de locul crimei, figura însângerată a vărului său Mihaiu al lui Cociș îi apărea în față. Nu-i dădea pace... Nu avea liniște... Nu avea somn...

Când ședea la masă, cu ceilalți căseni ai săi, nu avea nici o poftă de mâncare. Vedea în fața lui pe vărul său însângerat, picurându-i amărăciune pe bucata de pâine ce o ducea la gură, tremurând.

Când voia să se odihnească, aceeași figură însângerată i se pleca deasupra patului și-i turbura somnul.

Numai când mergea în pelerinaje se simțea mai ușurat. Cel puțin așa i se părea. Când se întorcea din umbra mânăstirilor însă aceeași piatră grea îi apăsa sufletul... De multe ori avea de gând să-și mărturisească acolo păcatul la vreun călugăr cucernic, dar iarăși se răsgândea... Lua atunci altă hotărîre: să-și deschidă mai întâi rana sufletului său în fața celor ce sufereau din cauza lui.

Dar tot de atâtea ori își schimba și această hotărîre, când se afla față în față cu nepoată-sa Maria, ori cu copiii ei. Atunci ceva lăuntric îi spunea să aștepte, pânăce se va reîntoarce acasă „cel ce suferea pe nedrept greul închisorii“... Să-i spună lui. Să vorbească cu el...

Nepotul său, Ioan a Petri, însă nu mai sosea... Iar el era acum în fața morții... Și, nu veneau nici ei. Nici Maria și nici copiii. Le-a trimis de atâtea ori vorbă și totuși... ei nu soseau.. Se vedea, copleșit de durere și suferință, măcinându-se, ca un bulgăr de pământ în bătaia ploilor... Intr'o bună zi va închide și el ochii și va duce cu dânsul, în mormânt, taina sufletului său sbuciumat...

Dar – nu!... Nu trebue să sufere mai departe greul închisorii, cel nevinovat? El și așa-i acum pe patul morții... Va spune totul, totul, fără înconjur, ori cui i-ar ieși în cale, ori cui il va cerceta în ziua aceea....

Aceste gânduri frământau mintea sbuciumată a muribundului Costan Hurezanul, când ușa casei lui s'a deschis ușor și figura de apostol a Părintelui Irimie s'a furișat înlăuntru.

Când il zări mai întâi, lungit în pat, slăbit și tras la față, cu ochii închiși și cu mânile pe piept, Părintele Irimie avu o sensație de frică... Se temea, că-i mort și nu avuse pe nimeni la căpătâiu, să-i aprindă o lumânare, celui ce era așa de cucernic creștin. Dar, în clipa următoare, bolnavul se mișcă... Se uită la Părintele cu încredere. Văzu în preotul satului pe omul lui Dumnezeu, trimis anume de Providență, să-i dea tăria sufletească în acele ultime momente de viață pământească.

La salutul Părintelui răspunse cu umilință. Il rugă apoi să vină mai aproape de el, să stea pe marginea patului său de moarte și să asculte întreagă povestea nenorocirii sale...

Vorbea încet și rar... Cu multe amănunte și par'că temându-se să nu lase ceva afară din cele întâmplate.

Sufletul său se ușura cu fiecare vorbă prin care își mărturisea nelegiuirea. Privirile Părintelui Irimie erau duse departe... departe... Își imagina locul crimei: Pădurea Crăiesii... N'o văzuse niciodată, dar o cunoștea. O cunoștea din povestirea ucigașului pocăit... Il vedea pe bătrânul Mihaiu Iepure al lui Cociș venind dela târgul Zilah-Zălaului cu nepotul său, Ioan a Petri, vorbind pe cale multe de toate... Il vedea cum se despart... Cum nepotul voia să-și ducă, cu orice preț, unchiul mai departe, dar acesta nu s'a învoit, în ruptul capului. I-a șoptit numai ceva la ureche nepotului său și i-a dat ceva dela el, apoi l-a silit să plece singur, iar bătrânul s'a așezat la rădăcina unui copac, unde a adormit. Somn adânc s'a lăsat peste ochii obosiți ai bătrânului Mihaiu, fără să viseze, că în apropierea lui il pândea hoțește, ca să-i ia viața și banii, Costan Hurezanul... Acesta era atunci lângă bătrânul Mihaiu Iepure al lui Cociș, cu securea în mână, – iar acum era aici, în pat, bolnav sufletește, obosit de lupta cu destinul său, cu conștiința care-l hărțuia în fiecare clipă... Acum erau aici, lângă olaltă și doctorul și bolnavul...

In clipa aceea, ușa casei se deschide din nou... Intră un vecin în casă, dar nimeni nu-l ia în seamă. Costan Hurezanul își depăna mai departe firul povestirii. Vecinul său, Nicolaie, se așeză pe laviță și ascultă și el, mai departe, cele istorisite... Părintele Irimie continua să privească în largul zării, prin fereastra ce o avea în fața, și Pădurea Crăiesii nu i se deslipea din minte... Il

vedea pe badea Costan cum ridică deodată securea și, cu o lovitură sdravănă, despică în două capul bătrânului Mihaiu. Vedea sânge... Mult sânge... Sânge care se prelinge ușor de pe tăișul securii și de pe mânile cari se aruncară lacome asupra celui lipsit de viață, ca să smulgă din gâtul lui punga cu bani. Dar, înzadar... O căută peste tot, însă n'o găsi nicăiri... Nu afla decât sânge... Mult sânge... Sânge care țâșnea cu tărie din rana deschisă...

Mintea bolnavului – atât de clară până atunci în istorisirea faptei sale nelegiuite – se tulbură însă deodată și dădu semne de nervozitate și de aiureli. Conștiința nu înceta de a-l mustra... Se svârcolea în toate părțile și nu-și găsea locul... Inzadar încerca Părintele Irimie să-l liniștească și să-l îmbărbăteze, vorbindu-i despre mila nemărginită a lui Dumnezeu, căci el parcă nu auzea cuvântul sfânt... In mintea lui juca dansul morții, amintirea faptei sale nelegiuite... Vedea numai sânge... Mult sânge... Pe tăișul securii... Pe mânile sale... In ochii săi... In mintea lui... Numai sânge... Peste tot, sânge...

– Vecine Nicolaie – se adresează el, dodată, celui ce intrase adineaori – adă toporul deafară, ca să șterg de pe el sângele ce s'a pus, când l-am omorit pe vărul meu Mihaiu, în Pădurea Crăiesii... Adă-l repede... repede!... Nu mai pot aștepta! Nu mai pot răbda! Adă-l repede!...

Și, în timp ce rostea ultimul cuvânt, trupul său bolnav și neputincios, se rostogoli peste marginea patului, voind parcă să ajungă, în fugă, mai degrabă în lumea ceealaltă...

Părintele Irimie nici nu-și dădu seama până ce bolnavul ajunse jos, izbind pământul cu putere și înfrățindu-se în veșnicie cu cel pe care-l jefuise de... viață.

III

Intreagă comuna luase parte la înmormântarea nefericitului Costan Hurezanul, mânat pe drumul veșniciei, cu un ceas mai de vreme, de mustrările de conștiință pentru omorul săvârșit în Pădurea Crăiesii. Vestea morții sale se lățise și prin satele învecinate și o mulțime de prieteni și cunoscuți de ai săi se strânseră în jurul cosciugului, în ziua înmormântării.

Nepoată-sa, Maria, soția întemnițatului Ioan Iepure a Petri, venise și ea. Ajunse cam târziu, înspre sfârșitul slujbei, dar îndată ce-o zări lumea că se apropie, nu-și mai lua ochii depe dânsa. Se lățise deja vestea destăinuirilor pe cari le făcuse Costan Hurezanul în fața Părintelui Irimie și a lui Nicolae Horea, așa că o privire compătimitoare o învălui într'o clipă, din ochii tuturor.

Lacrimi de durere picurau din ochii câtorva femei, când Părintele Irimie începu să rostească primele vorbe din predica funebră. Dar, cu cât mergea părintele mai departe cu firul povestirii, cu atât se înmulțeau ochii umezi... Hohote de plâns se auzeau tot mai puternice în rândul celor de față. Părintele de abia-și putea opri și el durerea ce-i izbea pieptul, cerând parcă să i se deschidă o portiță, pe care să se reverse și ea. Continua să spună tuturor celor de față, drama vieții lui Costan Hurezanul. Povestea vieții sale nenorocite, pe care i-a istorisit-o acesta cu două zile mai înainte, într'o Duminecă după masă. Povestea sbuciumului său sufletesc și a mustrărilor de conștiință cari au culminat într'o izbucnire amară, când a cerut dela vecinul său Nicolae „toporul de-afară, ca să șteargă de pe el sângele ce s'a pus, când l-a ucis pe vărul său Mihaiu în Pădurea Crăiesii"...

Și, – Maria Iepure, soția întemnițatului, asculta... asculta... Parcă nu-i venea să creadă că mai trăiește... Că-i pe lumea aceasta... Că-i lângă sicriul unchiului său Costan... Nu!...

Se vedea ea îngropată acolo de vie, osândită la moarte... Lumea se învârtea în jurul ei. Apoi venea soțul său și-i cânta la ureche o melodie jalnică de tot... O mustra pentru necredința față de el. Pentrucă l-a crezut vinovat. Pentrucă l-a dat uitării. Pentrucă l-a judecat greșit... Toată lumea avea dreptul să-l judece și să-l alunge, să-l bleteme și să-l scuipe în fața, să-i trimită priviri disprețuitoare și vorbe dușmănoase... Ea însă nu!... Nu!... Pământul se învârtea și mai amarnic. Toți din jurul ei se învârteau cu el. Se rostogoleau într'un joc al destinului... Se înfrățeau cei vii cu cei morții... Ea singură stătea nemișcată...

Dar, nu mai putea rezista... O mână nevăzută o prinse de piept și o trăgea după ea... Simțea cum se îneacă, cum își pierde conștiința, respirația, vieața... și cade la pământ... Leșinase.

E luată apoi cu grijă de jos de către doi bărbați și dusă la umbra unui copac din fundul grădinii, în timp ce slujba înmormântării lui Costan Hurezanul continua mai departe. Intr'un târziu s'a trezit, ca după un somn adânc, ruptă de oboseală. Se mira și ea cum a ajuns acolo? Cine a descheiat-o la gât? Cine i-a udat fruntea și părul capului? Ce-a fost cu ea?

Se vede că stătuse acolo multă vreme, căci soarele nu mai era pe cer... Incepea să se întunece și să cuprindă întreg orizontul vălul negru al nopții...

Se ridică de jos şi — parcă s'ar fi ferit să n'o observe cineva — trecu gardul din fundul grădinii lui Costan Hureżanul şi ajunse în stradă... In mintea ei se trezeau amintiri. Unele mai proaspete, altele mai îndepărtate... Se amestecau unele cu altele...

Dorea să ajungă cât mai în grabă acasă, în satul ei, în familia ei, la copiii ei... Să le spună acestora că tatăl lor suferă pe nedreptul greul închisorii... Să le povestească totul, ceeace putuse să audă din gura Părintelui Irimie, până în momentul acela când a simţit că se învârte lumea toată în jurul ei... Pe urmă nu mai ştie nimic, ce a fost... S'a trezit numai acum, în faptul serii, când în sat se aprind lumini, iar pe cer apar cele dintâi stele, în această noapte de vară...

Ar fi vrut să nu se oprească nicăiri... Să nu întâlnească pe nimeni în calea ei... Căci toţi o cunoşteau... Toţi ar fi oprit-o în loc, să-i ceară o lămurire despre soţul ei. Să le spună un cuvânt despre „cel nevinovat"... Dar ea nu ştia nimic să le spună... Nu avea nici o ştire despre el... Il dase cu totul uitării şi acum îi părea rău... Nu s'a interesat de soartea lui, din ziua condamnării sale, iar cei şapte ani, ce s'au scurs de-atunci, au învăluit şi mai mult, în haina uitării, amintirea celui ce rămase totuşi soţul ei şi tatăl copiilor săi...

Când ajunse aproape de notariat, zări o mulţime de oameni adunaţi acolo, în faţa casei comunale. Pe tot drumul nu întâlnise pe nimeni până aici. Dar acum, cum să treacă mai departe? Cum să ocolească grupul celor strânşi la sfat şi să nu dee faţă cu ei? Oare n'a observat-o cineva?... Stătu puţin în loc, să cumpănească lucrurile...

Era întunerec şi asta îi da puteri să creadă că va scăpa cumva. In momentul următor însă, pe ferestrele mari ale casei satului se aruncară în stradă valuri de lumină, cari făcură linişte în rândurile celor din stradă. Uşa cancelariei se deschise apoi deodată, largă, şi figura Părintelui Irimie se ivi în prag. Chemă pe cei deafară să intre şi ei acolo şi într'un moment nu mai era nimeni în stradă. Ce aveau să facă oare?... Grăbi paşii şi când ajunse aproape de casa comunală, se furişe pe lângă zid şi îşi lipi urechea de un colţ al ferestrei, pe care privi în cancelarie. Părintele Irimie şedea pe un scaun, puţin mai la o parte. Lângă uşă se afla grupul ţăranilor, pe cari îi văzuse intrând cu câteva clipe mai înainte, iar la masă stătea notarul şi doi jandarmi... Unul din ei scria. Desluşi din glasul Părintelui că-i vorba de unchiul său, Costan Hurezanul, care făcuse înainte de moarte destăinuiri ce au pus în uimire pe cei ce le ascultau. Părintele Irimie spuse multe lucruri pe cari ea nici nu le auzi în predica dela înmormântare. Acum era atentă la fiecare vorbă, la fiecare cuvânt. Toate i se întipăreau în minte. Toate i se puneau la inimă...

Intr'un târziu sfârşi Părintele declaraţiile sale şi jandarmul îi dădu hârtia s'o subscrie. Veni apoi rândul lui Nicolae Horea. Spuse şi el câteva cuvinte, asemănătoare cu acelea spuse de Părintele Irimie şi subscrise şi el declaraţia. Se întocmi apoi o cerere, pe care s'o înainteze jandarmii la tribunal şi să ceară revizuirea sentinţei de condamnare a întemniţatului Ioan Iepure a Petri şi achitarea acestuia, găsindu-se acum, după şapte ani de grele suferinţe, că fusese învinuit şi condamnat pe nedreptul pentru omorul misterios din Pădurea Crăiesii...

Valuri de bucurie îi treceau prin gând, prin minte, prin inimă... In sfârşit — va veni iarăşi acasă... Il va revedea cât mai în grabă... Va avea şi ea, nu peste multă vreme, bărbat în casă şi tată la copii... Vor trăi din nou laolaltă, fericiţi, şi vor uita trecutul... Lumea îl va cinsti iarăşi, ca înainte şi încă mai mult, pentru suferinţa nedreaptă a soţului său... Copiii săi vor creşte de-acum în apropierea tatălui lor şi acesta le va arăta, prin pilda vieţii sale, calea cinstei, pe care s'o urmeze şi dânşii în viaţă... Ce bine va fi atunci!... Şi, nu peste multă vreme...

Zâmbetul fericirii i se arătă, pentru o clipă, în lumea gândurilor sale.

La aceeaşi oră, în subteranele ocnei Dés-Dejului se întâmplă o mare nenorocire... Un zid de sare se rostogolise din înălţimea celor doisprezece metri, cu o furie oarbă şi acoperi, într'o clipă, cu un val de bulgări, tot ce-i ieşi în cale... Greutatea lor apăsa cu tărie peste cei ce se născuseră într'un ceas fără de noroc şi acum zăceau îngropaţi aici, în inima pământului... Gemete surde se văietau în afunzime şi ecoul lor se încrucişa cu strigătele după ajutor ale celor rămaşi în viaţă. Lucrătorii din toate galeriile erau chemaţi în grabă să ajute la desgroparea cadavrelor ori a trupurilor rănite, ale celor ce nu le încetase încă respiraţia... Echipa de salvare era la lucru... Scotea cu zor trupuri bolnave, amestecate cu cadavre... Fiecare era aşezat în rând, pe o grămadă de sare măruntă şi examinat cu atenţie din partea doctorilor cari alergaseră în grabă la locul nenorocirii... Cei morţi erau trimişi la morgă, unde avea să li se facă autopsia... Cei ce mai vieţuiau erau scoşi la repezeală, cu ascensorul, din adâncimea ocnei şi transportaţi, cât mai urgent, la infirmerie, spre a li se

da primele îngrijiri... Zeci de paturi goale fură ocupate, în câteva minute, în sala infirmeriei, unde alți doctori îngrijeau și examinau cu atenție pe cei bolnavi.

Dintre cei răniți unul singur era mai grav. Pierduse foarte mult sânge scurs dintr'o rană ce-o avea la piept, încât fața îi albise de-a binelea și erau foarte puține semne că va putea scăpa cu viața. Trupul său era plin de vânătăi, cauzate de loviturile bulgărilor de sare. O examinare mai amănunțită din partea doctorilor duse la constatarea, că mai avea și două coaste rupte în regiunea inimei... Suferise leziuni puternice și, din cauza acestora și a sângelui pierdut, căzu în nesimțire. Totuși, doctorii nu-și pierdură nădejdea de salvare.

Acesta era Ioan Iepure a Petri, condamnat la opt ani muncă silnică pentru misteriosul asasinat din Pădurea Crăiesii...

Doctorii, după ce-i dădură câteva injecții, spre a-i întări inima și a-i accelera circulația sângelui, se sfătuiră să-l ducă imediat cu „Salvarea“ la spitalul orașului, spre a-i face o operație urgentă... Mașina cu doi doctori și cel ce-și pierduse conștiința alerga într'o fugă nebună spre palatul spitalului, unde fu așezat repede pe masa de operație.

După ce se îmbrăcară în grabă în hainele reglementare pentru asemenea operațiuni, cu halat alb, mânuși de cauciuc și mască, doctorii își potriviră uneltele de lipsă, așezându-le la îndemână. Toate acestea nu ținură însă decât câteva momente.

Se apropiară apoi de bolnav și-l examinară mai atent. Își pironiră privirile asupra lui, dar observară cu mirare, că acesta nu mai sufla... Ii încetase respirația... Ii încetase și pulsul... Și, cu el deodată, încetase sbuciumul vieții sale nevinovate...

Aplecați mai bine asupra cadavrului, cei doi medici continuară să-l examineze și cu mai multă atențiune. Să-i pipăiască toate ranele și toate oasele rupte. Toate leziunile mai grave ori mai ușoare, cauzate de căderea bulgărilor de sare, cari i-au luat viața. Ceasul din perete numără douăsprezece bătăi...

Era miezul nopții... Acasă la Ioan Iepure a Petri, soția acestuia continua să le povestească copiilor săi cele auzite la înmormântarea unchiului lor, Costan Hurezanul... Valuri de bucurie se întipăreau în mintea tuturor, la gândul că încurând va putea să se reîntoarcă iarăși la ai săi, cel smuls pentru totdeauna din mijlocul familiei sale... Și, zâmbetul fericirii mai apăru încă odată în ochii Mariei, îmbrățișându-și copiii într'o privire dulce de mamă... Ultimul ei zâmbet de fericire...

In dimineața următoare sosi la notariat o telegramă, pe adresa Mariei Iepure alui Ioan a Petri, prin care era chemată în grabă la înmormântarea soțului său...

HIROTONIRE

de Preot ALEX. BOCHIȘ

Dintr'un pământ de răsmerițe sunt născut,
Din sân de neam și leat necunoscut.
Vlăstarul anilor mai tineri crescutu-l-am cu trudnică pită,
Ca să mă 'nvăț spre slăvi cum se ridică.
Iar duhu-mi furtunatic l-am strunit din an în an,
In asprul grai de prooroc galilean.
Gândului i-am dat povața psalmului pios și dur,
Ca să-l ridic stâncos, la răspântii de vreri. Și 'ndur,
Ca răstignirea din isvodul Tău, Stăpân al lumii, să mă pască,
Și creștetu-mi într'un pridvor de har să se hirotonească:
Profet să fiu, părinte pentru neamul meu,
Din rod de lut nătâng, să te jertfesc pe Tine, Dumnezeu.

STAREȚUL NIFON

de Pr. AUG. FAUR

Era într'una din zilele de după Praznicul Botezului din iarna anului 1941. Cerul era înorat și prin văzduh câte un fluture de zăpadă mișca lin din aripi până când se topea pe asfaltul trotuarului. Singur, mergeam spre Catedrală. In apropiere de cinematograful Corvin, unul dintre puținii colegi de aici apăru de după un colț, în tovărășia unui preot subțirel și înalt, cu fața suptă și conturată de o barbă blondă și răsfirată. Ne-am întins mâna frățește și astfel aflai că bărbosul palid și serios este starețul mănăstirii noastre din Rohi-Rohia. Colegul de care am amintit, fiind nevoit să plece în altă parte, m'a lăsat cu starețul și, ca să nu împiedecăm circulația, am luat-o agale spre piața din centrul orașului.

In apropiere de Catedrală apăru pe neașteptate Domnul prof. E. C. unul din pictorii de suprafață din aceste părți ale Ardealului de Miază-Noapte. S'a repetat aceeaș formulă de politeță, dar n'am ajuns să ne strângem bine mâna unul altuia și părintele stareț, aducându-și aminte că trebue să intre într'o prăvălie, se scuză și plecă. Rămas numai cu pictorul, fără ocol, mă întrebă:

– Cum a spus că-l chiamă pe părintele acesta și unde-și are parohia?

– La Rohi-Rohia, îi răspunsei, dar nu e preot de mir, ci călugăr și momentan e starețul mănăstirii ce o avem acolo!

– Minune! Tare aș vrea să mai stau de povești cu el. Abia l-am cunoscut și figura lui îmi place. Are o înfățișare rară: niște ochi blajini și liniștiți și o barbă care mai repede îl apropie de figurile de mucenici de altă dată...

– E om bun și cu *chemare,* adăugai în grabă, și – după cât am putut știrici – toată strădania și-o pune ca mănăstirea să o așeze pe făgașele tradiționale ale ctitorilor de altă dată.

Dela întâmplarea aceasta au trecut mai bine de trei ani. Și de atunci am avut prilejul să mă întâlnesc în mai multe rânduri cu acest om. Totdeauna l-am aflat în aceeaș culoare și în aceeaș ținută. Părintele Nifon Mateiu nu s'a schimbat. Acelaș om înalt și subțirel, cu fruntea înaltă și cu pletele blonde, frumos periate pe moalele capului. Căutătura blândă și tăcută. La această înfățișare se adauge și un cuvânt blând și întotdeauna grijuliu ca nu cumva să spună cu ceva mai mult decât trebue.

Părintele ieromonah Nifon Mateiu e tânăr de ani. Nu știu dacă numără pe răboj mai mult de 32–33 de primăveri. De origine e moț. S'a născut în Scărișoara, o comună, undeva pe cele întinse dealuri și coaste de pe malurile Arieșului Mare din Munții Apuseni. De mic a fost stăpânit de un gând: să învețe și să se ridice.

Lipsit de mijloacele materiale n'a putut să-și vadă gândurile împlinite, cum ar fi dorit. Simțind însă în suflet vâlvătaia ce-i clocotea, s'a îndreptat spre mănăstirea din Rohi-Rohia cu gândul că superiorii ei îi vor înțelege năzuințele. Stareții l-au și prețuit dela cele dintâi încercări. Și ca să nu-și piardă anii, l-au trimis la Seminarul Monahal dela Cernica, unde și-a trecut cu succes examenele. Reclamat însă de interesele imediate ale mănăstirii, a fost nevoit să-și întrerupă studiile tocmai când se credea mai îndreptățit și mai avântat spre învățătură.

Dar dacă această întorsătură neașteptată l-a răpit din mediul unei vieți unde se pregătia spre o viață de cărturar, i-a dat, în schimb, prilejul de a cunoaște repede viața și trebuințele nemijlocite ale mănăstirii. L-a pregătit pentru viața de mâine.

Protosincelul Gherontie Guțu, mai ales, l-a

Starețul Nifon

făcut ucenicul său drag, ținându-l mereu aproape de sine și introducându-l în toata tainele unei gospodării spirituale demne și adecvate vieții. Și, Doamne, mult i-a folosit!

Vremile cereau un om pregătit pentru mănăstire. Și ieromonahul Nifon Mateiu n'a stat nici un moment la cumpănă. Tot sufletul și toată priceperea și-a pus-o în slujba ei.

Astăzi Părintele stareț, pe lângă anii de începător și de monah, are la activul său și patru ani de rodnică stareție.

Suflet de o adâncă simțire creștină, ieromonahul Nifon Mateiu și-a pus toată silința spre a ridica viața mănăstirii. Rămas singur, ca un cuc, în inima codrului, i-a fost foarte greu. Sufletul său chibzuit și plin de dragoste i-a șoptit însă în fiecare moment cum trebue să lucreze. A făcut toate slujbele, dela clopotar până la conducător. Credincioșii din satele vecine văzând că se străduește să țină așezământul în făgașele lui vechi și mai ales liniștindu-se vremile, au început să alerge spre crângul din vârf de deal. Și n'a fost om care ajungând să vorbească cu el, să nu plece acasă mângâiat și împăcat.

Anii au fost grei, dar azi, când stă și privește dela răspântia lor trecutul, cu seninătate și bucurie spune fiecărui pelerin mai de seamă: Sunt tânăr în slujba de stareț, dar am tuns în călugărie șase frați, crescuți sub mâna mea.

Poate că și vremile au ajutat la înaintarea rapidă a tinerilor dornici de o viață cât mai curată, dar starețul Nifon poate avea liniștea în suflet că nu s'a înșelat în alegerile făcute. Părintele Ilie Bolchis, care astăzi e în serviciul sf. Mănăstiri dela Maroshévíz-Toplița, e un suflet nevinovat. L-am cunoscut în vară, când își făcea stagiul militar în Kolozsvár-Cluj.

Părintele Valerian Gurz are ceva din sensibilitatea tinerilor care, la cel mai mic gest, roșesc până 'n vârful urechilor. E călugărul care calcă intru toate pe urmele superiorului său. Seriozitatea și blândețea de care e stăpânit îl fac plăcut chiar dela început. Harnic și supus, lucrează cu multă râvnă.

Părinteln Iustinian Chira e omul disciplinei și al supunerii fără șovăire. Călugăr născut, nu făcut, înțelege să execute porunca mai marelui fără să-și pună întrebarea de ce e așa și de ce nu altcum. Om cu adâncă voință, ar vrea să înainteze cât mai adânc în taina tuturor cărților. Camera lui e o adevărată bibliotecă. Găsești orice acolo. Dela sf. Scriptură și cărțile de ritual până la ultimele noutăți literare. Toate se înșiră pe masa lui. Dacă împrejurările i-ar permite ar fi foarte bucuros să-și poată complecta cultura religioasă.

Starețul Nifon cu ucenicii săi

Ierodiaconul Filaret Iluţ e un călugăr blând. Chipeş şi bine desvoltat, parcă e făcut anume să se ia la întrecere cu toţi arborii din jurul mănăstirii. Până acum a fost bun la ascultare şi stareţul leagă nădejdi de el. Contrastul dintre înfăţişarea lui şi gingăşia ce o arată în fapte, îl vădeşte de pe acum ca pe un slujitor însufleţit al Domnului.

Fraţii Casian, Tămaş şi Valentin sunt copii tineri. Purtaţi de dorul unei vieţi de curăţie morală, ca ieri s'au rupt dela vetrele lor părinteşti spre a veni la mănăstire.

Deocamdată, cu toţii fac slujbă în jurul mănăstirii. Bat toaca, trag clopotele, citesc rugăciunile la Vecernie şi Utrenie, iar în clipele de linişte părintele stareţ îi ia în camera sa spre a le face educaţia sufletească de lipsă.

Puţini cum sunt, călugării dela Rohi-Rohia sunt fiii duhovniceşti ai stareţului Nifon. Fiecare cu nota lui, dar toţii sunt una când e vorba de hărnicie şi ascultare. In toţi se vede dibăcia aceleiaşi mâini.

Acolo totul decurge unitar. O caldă prietenie de sus până jos. O frăţietate care impresionează plăcut. Totul se lucrează din dragoste şi din respect faţă de cel mai mare.

In vara anului trecut eram la mănăstire. Fiind în plin sezon de muncă, tot personalul era la lucrul câmpului. Unii erau la coasă cu oamenii din sat, alţii la sapă sau în alte părţi. La mănăstire n'au sosit decât odată cu ultimile unduiri de lumină. Cu toate acestea nu şi-au uitat de îndatoririle lor sufleteşti. S'au primenit şi când alţii s'ar fi gândit la o leacă de odihnă, fratele Casian prin tocatul lui prelung şi melodios, i-a adunat pe toţi la rugăciunea de seară.

La masă am stat împreună. Oboseala se putea citi pe feţele tuturora. Odihna însă n'a venit decât când au isprăvit şi cu nişte creştini ce veniseră cu liturghii.

– Dar dimineaţă cine slujeşte? – întrebai mai mult din curiozitate pe stareţ.

Privirile stareţului Nifon s'au plimbat o leacă peste toţi confraţii de mănăstire şi după un răstimp de tăcere a zis: „Ştiu că sunteţi obosiţi şi odată cu ivirea zorilor va trebui să fiţi fiecare la îndatorirea lui, dar ce să facem, vor trece şi vremile acestea de corvoadă şi atunci vom reintra în normal. Pentru mâine dimineaţă las la buna voastră hotărîre: care se va scula mai de dimineaţă acela va sluji sf. Liturghie".

A doua zi, pe când am ieşit în curtea mănăstirii, soarele era sus de tot, iar în biserică mireasma de tămâe îşi flutura ultimele unde.

– Cine a slujit azi? – întrebai eu.

– Părintele Iustinian, răspunse, fără să bănuiască semnificaţia întrebării, un moşneag ce tăia lemne pentru hram.

Fără îndoială, ascultarea este frumoasă, dar când se ajunge ca cei în subordine să se întreacă a îndeplini orânduelile, e semn că cel ce-i conduce a reuşit să-i lege de sine şi de aşezământul în fruntea căruia stă.

După cum se vede, cu oamenii ce şi i-a format stareţul Nifon ar putea să ducă viaţă albă. Toate îi stau la îndemână şi ar fi vremea să se îngrijească mai mult de sănătatea sa, care nu e dintre cele mai robuste. Dar tocmai aci e năcazul: Părintele Nifon nu prea vrea să ştie că e suferind. Gândul îi stă mereu la îndatoririle sale de stareţ şi la examene, uitând că sfinţia sa de mult a a trecut cel mai greu examen ce i se putea cere: A câştigat încrederea şi simpatia tuturor, iar din aşezământul dat spre gospodărire a făcut un focar de lumină ortodoxă, din care se hrănesc sufleteşte miile de credincioşi din satele mai apropiate sau mai îndepărtate ale ţinutului.

CRONICA LITERARĂ

Ioan Gh. Savin: APOLOGETICA. Vol. II. Existenţa lui Dumnezeu. Partea II. Proba Cosmologică şi teleologică Bucureşti 1943. Pag. 260.

Literatura teologică ortodoxă română s'a îmbogăţit cu o nouă lucrare de valoare în domeniul cel mai dificil, al Apologeticei. Profesorul Gh. Savin este cunoscut nu numai de sutele de studenţi ai Facultăţii teologice din Chişinău şi Bucureşti, ci şi de întreagă intelectualitatea românească, prin numeroasele publicaţii în cari tratează cu multă competinţă şi larg aparat ştienţific diverse probleme teologice, filozofice şi sociologice, păstrând totdeauna linia dreaptă a concepţiei ortodoxe.

In 1936 a publicat primul volum de Apologetică, în care se ocupă numai de partea introductivă. Cartea a fost o adevărată binefacere pentru teologia noastră. Era începutul promiţător al unei opere largi, corăspunzătoare nevoilor contimporane, atât de necesară apărării doctrinei ortodoxe şi combaterii multelor concepţii filozofice şi ştienţi-

fice despre lume şi viaţă, din cari se alimentează mulţi dintre intelectualii noştri. In 1940 apare vol. II, partea I „Problema ontologică".

Şi iată acum câteva luni a apărut vol. II, partea I „Problemele: Cosmologică şi Teleologică". Aşadar începutul cel bun se continuă şi nădejdile legate de Dnul prof. Savin nu se desmint.

Recenta lucrare, în 79 de pagini formulează argumentul cosmologic pentru existenţa lui Dumnezeu prin proba mişcării şi proba contingenţei universale; înşiră toate obiecţiunile ridicate în cursul timpurilor împotriva valorii lui raţionale şi de constrângere, combătându-le cu mijloace ştienţifice; în fine, face un scurt istoric al argumentului.

In celelalte 181 de pagini este desvoltat argumentul teleologic în formularea fizico-teleologică, nomologică şi teleologică propriu zis. Un capitol este închinat controversei dintre Teleologie şi Disteleologie; un al doilea, se ocupă de problema pe care n'o găsim în nicio operă apologetică, dar foarte importantă şi anume: „Teologia istorică"; în fine un al treilea ne înfăţişează istoricul argumentului teleologic.

Cadrul în care sunt tratate aceste probleme uneori depăşeşte cadrul strict apologetic. Motivele le arată însuşi autorul în prefaţa cărţii spunându-ne: „E drept, poate că unele din aceste probleme, generatoare de conflicte, nici n'ar mai fi trebuit sesizate, ele fiind de multă vreme scoase din rândul preocupărilor ştiinţifice serioase. Procedeu pe care l-aşi fi adoptat, dacă scopul acestei lucrări n'ar fi şi unul didactic, legat de necesităţi de catedră pe de-oparte; iar pe de alta, dacă multe din aceste „probleme perimate" n'ar face încă primă printre atâţia dintre reprezentanţii intelectualităţii noastre urbane sau rurale, cari de aceia se şi cred îndreptăţiţi a fi în conflict cu religia. Pentru aceştia cel puţin sesizarea acestor probleme era necesară". Metoda folosită este cea pur ştienţifică. Obiecţiunile ridicate împotriva unor teze ale ştiinţelor exacte, cari ajung în conflict cu ideia de Dumnezeu, sunt susţinute cu temeiuri scoase chiar din domeniul acestor ştiinţe, ai căror reprezentanţi de valoare sunt potrivnici tendinţelor de a proclama ca adevăruri absolute multe din rezultatele încă nu pe deplin verificate ale ştiinţelor experimentale.

Prin aceste calităţi lucrarea are în vedere nu numai lumea teologilor, ci peste tot a intelectualităţii noastre. Oricine o ceteşe îşi îmbogăţeşte temeiurile raţionale pentru adevărata concepţie de viaţă, concepţia teistă. L. M.

* * *

DIN POEZIA VIEŢII ILUSTRATE. Kolozsvár-Cluj. Editura Episcopiei ortodoxe române, 1944. Pag. 144. P. 6·-

E generală convingerea că Românul, vesel din fire, ţine să profite de orice eveniment de oarecare importanţă, spre a-l sărbători. Iar dacă totuşi, prin te miri ce împrejurare, se mai iveşte şi câte-o excepţie, apoi aceasta nu face decât să întărească regula generală.

Ca o astfel de excepţie trebue privită şi apariţia volumului ce poartă modestul titlu de mai sus. La aceasta şi face aluzie redacţia în scurtul prolog ce ţine loc de prefaţă, când caută să-i atribue apariţia faptului că revista a împlinit acum nu de mult un deceniu de existenţă. Acest fapt ar fi fost, deci, un prilej binevenit de a fi sărbătorit printr'un banchet, la care să se rostească discursuri solemne, al căror sfârşit să fie acoperit de sunetul cristalin al paharelor ciocnite. S'a renunţat însă la acest fel tradiţional de sărbătorire, fie din cauza împrejurărilor anormale, fie din cauza înaltei concepţii etice, de care e dominată redacţia revistei, că asemenea aniversări pot fi comemorate şi prin altfel de banchete: în loc de bunătăţi materiale — să fie servite bunătăţi dătătoare de hrană şi înălţare sufletească.

Astfel, în loc de o agapă, la care să participe numai câţiva privilegiaţi dela centru, redacţia s'a gândit la toată suflarea românească, oferind tuturor iubitorilor de artă pură putinţa să se delecteze de cele mai caracteristice creaţiuni poetice ale celor ce în acest interval de timp au colaborat la revistă, fiind găsiţi vrednici să-i onoreze paginile cu scrisul lor inspirat.

Gândul acesta măreţ s'a materializat sub chipul acestui volum, care constitue o antologie, cuprinzând o seamă de poezii din cele publicate în revistă. Unii din poeţi sunt binecunoscuţi cititorilor din acest colţ de pământ, atât din paginile revistei, cât şi din coloanele unicului nostru ziar de afirmare naţională. Cu alţii, mai mult sau mai puţin cunoscuţi, nu s'au mai întâlnit de un şir de ani. Acum însă avându-i pe toţi adunaţi în prezentul volum şi stând comod în propria lor locuinţă, cititorii vor simţi o adevărată plăcere şi nu odată vor tresări de emoţii estetice sorbindu-le versul înaripat, bogat în imagini.

Antologia cuprinde în total versurile alor optsprezece poeţi, înşiraţi în ordinea alfabetică a numelui lor, iar nu după vreun alt criteriu, susceptibil la fel şi fel de comentarii, dintre cari unele ar putea fi chiar supărătoare. Numai ultimii doi au fost încadraţi în afară de şir, din

motive de ordin pur tehnic. Aceste nume mult-grăitoare sunt următoarele: Dafna Blagaiana, Teodor Ciceu, Romeo Dăscălescu, Constantin Goran, Ilie Mănițiu, Iosif Moruțan, Eugenia Mureșanu, Paul Negulescu, Gh. Noveanu, Titus Poienaru, P. Possa, Valentin Raus, Virgil Șotropa, V. Spiridon, Al. Străoneanu-Balaș, Emil Zegreanu, Ion Cherejan și F. Păcurariu.

In aceste nume, în execuția tehnică ireproșabilă și estetică la înfățișare, precum și în cunoscuta ținută literară de înaltă factură a „Vieții Ilustrate", amatorul — însetat după emoții artistice și dornic să evadeze, fie și numai pentru câteva ore, din frământarea enervantă a prezentului — poate întrezări încredințarea că toate așteptările lui vor fi satisfăcute, rămânând profund și plăcut impresionat de gama infinită a sunetelor melodioase, pe cari degetele măestre ale citaților poeți le scot din strunele harfei lor fermecate.

E. N.

INSEMNĂRI

PAGINA TINERETULUI

E una din paginile săptămânale ale „Tribunei".

Nu sunt așa de tinăr încât să cred că ea este scrisă și pentru mine, dar nici așa de bătrân încât să nu-mi pot permite plăcerea de a o ceti. O și cetesc regulat — și-mi place, că-i scrisă cu nerv, cu neastâmpăr, adecă tinerește.

In coloanele ei s'a încins în timpul din urmă o foarte animată discuție în jurul necesității de a se creia lectură pentru cei însetoșați de asemenea îndeletniciri.

Se știe că stocul de literatură românească s'a cam epuizat din rafturile puținelor noastre librării, iar literatură nouă se produce puțină în solul duhovnicesc al Ardealului de sus.

Care-i ieșirea din acest impas? Unii spun: Să se facă traduceri din operete literare străine. E mai ușor. N'o fi sută la sută pe placul nostru, dar n'avem încotro. Când n'ai putința să îmbraci un costum național pe placul inimii tale, te mulțumești și cu unul de stambă sau de „doc".

Alții zic: Să se scrie românește, cât mai mult — on y restra toujours quelque chose.

Ca de obiceiu, un dram de dreptate vor fi având și unii și alții. Totuși, calea din urmă ni se pare mai grea. De aceea simțul critic al redacției (când e vorba de revistă sau gazetă) sau al editorului (când e vorba de carte) se cuvine să intre aici pe deantregul în nobila și utila lui funcțiune. Nu de altceva, dar hârtia e și rară și scumpă, iar timpul cetitorului încă s'ar cădea să fie scump. Și-apoi, la zămislirea unei opere literare se cere înainte de toate talent. Și asta-i dă Dumnezeu cui vrea. El — talentul — nu poate fi înlocuit prin nimic: nici prin voință, nici prin stăruință.

Firește, dacă la talent se mai adaogă și cultura și atât de nesocotita cunoaștere a ortografiei românești, treaba va ieși cu atât mai bine. Deci, ceice știu bine românește și cunosc temeinic și alte limbi — să traducă opere streine, că vor face un lucru folositor și de toată lauda vrednic. Iar ceice simt intrânșii zvâcnirea limbii de foc cu care-i va fi dăruit Dumnezeu — o, aceștia nu mai au lipsă de îndemnul nostru de a scrie, fiindcă — vorba lui Șt. O. Iosif — din sufletele acelora

„Fără de veste cântecele curg
Cum lacrimile curg fără de veste".

R. D.

CU TÂLC

Un preot călătorea cu vaporul pe mare. Cum stătea singur pe bord, într'o noapte întunecată, aude de-odată un țipet: — Vai! A căzut un om în mare!

Imediat s'a sculat și a dat fuga în cabina sa. A aprins o lumânare și a ținut-o în dreptul ferestruicii dela cabină, multă vreme. Apoi s'a reîntors pe bord. Un grup de călători tocmai vorbeau că un om a fost scăpat dela înnec și că adevăratul lui „mântuitor" a fost un călător necunoscut, care tot timpul a luminat fereastra cabinei. La lumina aceasta nenorocitul, în luptă cu valurile mării, a putut să vadă funia ce i-o aruncaseră marinarii. Astfel s'a putut agăța de ea și a fost scos din gura morții.

Fiecare din noi putem să ținem câte o lumânare aprinsă, pentru sufletele desnădăjduite, în lupta cu valurile vieții.

*

Un bun creștin tocmai ieșea dela liturghie. La ușa bisericii îl întâmpină un cerșetor. Era un bătrân slăbănog și foarte urât, numai zdrențe tot omul. El întinse mâna și murmură ceva în barbă.

Cum creștinul nostru n'avea la el niciun ban, îi zise cu glas domol și apropiat:

— Bani n'am, măi frate, dar ceeace am, iată îți dau. Și-i strânse mâna prietinește.

Văzând că i se întinde o mână caldă, cerşetorul simţi o bucurie care-i umezi ochii.

– Mulţumesc – răspunse cu glas tremurător. Asta face mai mult decât dacă mi-ai fi dat un galben.

B. Gh.

IISUS, PILDA VIE

In numărul trecut al revistei noastre am semnalat, cu elogiile cuvenite, apariţia monumentalei lucrări „Fiul lui Dumnezeu – Fiul Omului", datorită dlui Sterie Diamandi.

Cele trei volume ale acestei lucrări sunt zidite pe un puternic eşafodaj ştienţific. Autorul a pus la contribuţie rezultatul cercetărilor sale făcute cu răgazul şi râvna unui întreg şir de ani, folosindu-şi, în acelaş timp, toată ascuţimea minţii spre a arăta măreţia fără seamăn a personalităţii şi operei Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Dar ceeace cucereşte pe cititorul acestei cărţi nu este numai seriozitatea ştienţifică, ale cărei vestigii se găsesc pe fiecare pagină a ei, ci şi căldura nemăsurată şi înfiorata iubire cu care autorul învălue dumnezeiasca persoană a lui Iisus Hristos.

Despre Mântuitorul nici nu se poate scrie la rece. Nu se poate scrie decât cu pasiune. Cu pasiunea iubirii şi admiraţiei totale. Cine scrie altfel, n'a înţeles şi n'a simţit nimic din dumnezeiasca măreţie a Celui ce „cu moartea pe moarte-a călcat".

Ştim că foarte mulţi din cititorii revistei noastre ar fi bucuroşi să poată gusta din ospăţul duhovnicesc pe care il îmbie cartea dlui Sterie Diamandi. Le împlinim această dorinţă, reproducând în fruntea numărului de faţă al „Vieţii Ilustrate" un crâmpeiu din lucrarea „Fiul lui Dumnezeu – Fiul Omului".

R. D.

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE

APARE LUNAR, CU BINECUVNÂTAREA P. S. SALE EPISCOPULUI NICOLAE

EDITOR ȘI REDACTOR RESPONSABIL: Prof. L. G. MUNTEANU

ABONAMENTUL PE UN AN 15 PENGEI - UN NUMĂR 1·50 P.
PENTRU ROMÂNIA 600 LEI. - UN NUMĂR 60 LEI

REDACȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, EPISCOPIA ORT. ROMÂNĂ, PIAȚA HITLER A. 18.
ADMINISTRAȚIA: KOLOZSVAR-CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA HITLER A. 2.

—o-o—

ÎN ACEST NUMĂR:

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-și trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Ordinea articolelor e determinată de necesități tehnice, nu de alte considerații. - Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

TIPOGRAFIA EPARHIEI
ORTODOXE ROMÂNE
KOLOZSVÁR-CLUJ

Conducător responsabil:
Iuliu Stămurean